

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv.-társ.
Irodái: VI. ker., Andrásy-ut 5. (saját házában). 8963
Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét-köny-
vecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó-
számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adó az intézet fizeti. Le-
számítolt váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTO-
ÚZLETE megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását
a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalja minden a váltóüzletek keretébe
tartozó fizetésekkel. Üzleti órák: délelőtt 1/2-9-1/2-ig, délután 3-1/2-ig.
Magyar kir. osztálysorsjegyek főelárúsító helye IV., Koronaher-
ceg-utca 11. Kézi zalogüzletei: IV., Károly-kört 18., IV., Koronaher-
ceg-utca 11. Kézi zalogüzletei: IV., Károly-kört 18., VII., József-kört 2., Üllői-út 6.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz. és vízvezeték-
csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelő-
gépek stb. 8830
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.
Gyárt nagyban előállításra
következő új eszközöket
A legmodernebb családi dobozokat és
díszdobozokat (levélpapírokkal
és borítékokkal), névjegyártyákat,
gyászlapokat, gyászlevélpapírt,
gyásznyelvényeket. Saját gyártmányú
fémcsapokkal ellátott rajz-
tomböket, szekrénycsipke és torta-
papírokat, továbbá papírtányérokat,
plakátcsöveket és különféle összehaj-
tható dobozokat.
1901. évi január hó 1-től állandó kiállítás a fenti eszközökből a
vadászlétegy iparcarnokban megtekinthető.

Brüner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszusz., villamos- és
petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 3.
Salonpetroleum és császárölaj
I. rendű. — Bérmentés szállítás.

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147
csipke, vegyszeti tisztító- és műfestő-intézet megnagyobbított
erőművi szőnyegpótló és szőrmearu megóvó-intézet. — Megbízások átvételnek:
VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában lévő gyárban és a következő fióküzletekben:
IX., Calvin-tér 9. V., Harmincz-utca 3. VI., Teréz-kört 39. VI., Andrásy-út 16.
Telefon 57-08. VIII., József-kört 2. szám. Telefon 57-08.

ALAPITVA: 1882.
VALÓDI ANGOL ÉS AMERIKAI
SPORTJÁTEKOK
LEGOLCSÓBB MEGBÍZHATÓ BESZERZÉSI FORRÁSA
KÉPES ÁRJEGYZÉKET
KIVÁNATRA BÉRMENTVE KÜLD:
SEFFERANTAL
BUDAPEST
IV. ker. Károly-utca 1. sz. földsz. (KÖZPONTI VÁROSHÁZ ÉPÜLET)
GÁZDASÁGI KÖTÉLÁRUK, FEHÉR RUHÁTERENTŐVÉTELK TISZTA KEMÉRDŐ,
ZSINEGEK, ZSÁKOK, PONYVÁK, KERTTITÓMLÓK
TORNASZÖRÖK, FÜGGŐÁGYAK ÉS MINDENFÉLE HÁLÓK
IPARTÉPEK
TORNATERMEK
FELSZERELÉSE

KOTSCHY ERICH

9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy méreben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

Első magyar üvegyár

részvény-társaság 8925
Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).
Kukorica-hűtők és szőlő-mosók,
asztali üvegekészletek,
vendéglői, kávéházi és háztar-
tási üvegneműek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivi-
telben nagy választékban.

A legszebb francia papírkalapok
nagy választékban 8951

KLEIN VILMOS

papírkereskedésében,
Budapest, Kossuth Lajos-u. 20.
(Országos Kaszinó palotában.)
Látképes levelező-lapok
különlegességek raktára.

DINNYÉKET

Kiváló minőségű
szállítunk csepelezhető kertészteünkkel 5 kilogrammos
postakosarakban bérmentve utánvétel:
«Dunakincse» legkiválóbb faj (Takesztán) 3 kor.
«Algíriai cantaloupe» 5 kilogrammos
«Krétszigeti Ananász» 3 koronáért.
«Jókai» 3 koronáért.
«Munkácsy»
A görögdiányok, legkiválóbb minőségűek. Tüköl
vasúti áramára szállítva előnyben kilogrammonként
16 fillérért.
Schlesinger & Polakovits Budapest,
Thonet-udvar.

SERRAVALLO CHINA-BORA VASSAL

8984
kiváló helyreállító szer, gyengék, vérszegénység
és lázbetegségek számára. Ajánlja és használja or-
vosi kitűnéseket, 1000-nél több orvosi elismeréssel.
Kiváló íz.
Külföldre több arany és ezüst érme.
Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes
üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszerárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

ESZMÉNYI KEBEL

Érhető el a Párisban, Passage Ver-
deau 5. az egyedüli szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egésznek árma, az
aszonyi kebel fejlődését, valamint a ke-
bel időseinek asztalosságát biztosítja.
Egy üveges ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 8442

HÖLGYEIM!

Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodaha-
tás, valódi angol szépség szer, Ugorka-tejet, és
megfogják róla győződni, hogy ezen csodaszer azon-
nal eltávolít szepit, májfoltot, mindenféle tisztá-
tlanságot az arcról és a bőrcnek gyönyörű tündé-
get, fiataliságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben
kapható csak BALASSA KORNÉL gyógyszerárban a
vörös keresztű Temesvár. —
Ára 2 korona. A pénz beküldése esetén frankó
szállítás. Utánvétel is küldetik. 9230

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és belga fejed. udv. szállító.
Kertvárosi gyógyszerés Kornenburg, Bécs mellett.
8 arany-, 19 ezüst-érem, 30 dísz- és elismerő oklevél.

CACAO SUCHARD

9002
Kiváló minőségű
szállítunk csepelezhető kertészteünkkel 5 kilogrammos
postakosarakban bérmentve utánvétel:
«Dunakincse» legkiválóbb faj (Takesztán) 3 kor.
«Algíriai cantaloupe» 5 kilogrammos
«Krétszigeti Ananász» 3 koronáért.
«Jókai» 3 koronáért.
«Munkácsy»
A görögdiányok, legkiválóbb minőségűek. Tüköl
vasúti áramára szállítva előnyben kilogrammonként
16 fillérért.
Schlesinger & Polakovits Budapest,
Thonet-udvar.

Alattorv, diétikai szer lovak, marhák- és juhoknak.
Készül 50 év óta a legjobb istállóban használatban évszázadok
rossz emésztés, valamint teheneknél a tej javítása s a tejelő-
puszták fokozása céljából. Egy doboz 1 kor. 40 fill. fél doboz 20 fill.
Valódi csak a fenti védjegyvel és kapható minden gyógyszerárban
és droghandelárban. Főraktár:
Török József gyógyszer. Budapest, VI., Király-u. 12.

VASÁRNAPI UJSÁG

32. SZÁM. 1901. BUDAPEST, AUGUSZTUS 11. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 24 korona
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt félévre — 12
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona
(a Világkrónikával) félévre — 8
A POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 10 korona
(a Világkrónikával) félévre — 5
Külföldi előfizetésekre a postai-
meghatározott vitéldi is eszandó.

EMLEKEZÉS SZILÁGYI DEZSŐRE.

A NAGY EMBEREINKET igazán ismerni akar-
juk, nem csak közszereplésüket kell te-
kintnünk; mert így halvány, egyoldalú
képet kapunk, — hanem be kell pillantanunk
magánéletükbe is s látni őket otthonukban,
a mindennapiságban, melynek legjelentéke-
nebbnek tetsző apróságai is nagyban hozzá-
járulhatnak ahoz, hogy a közélet emberét a
maga valóságában, egészen megismerhessük.

Szólok a Szilágyi Dezső lakásáról.

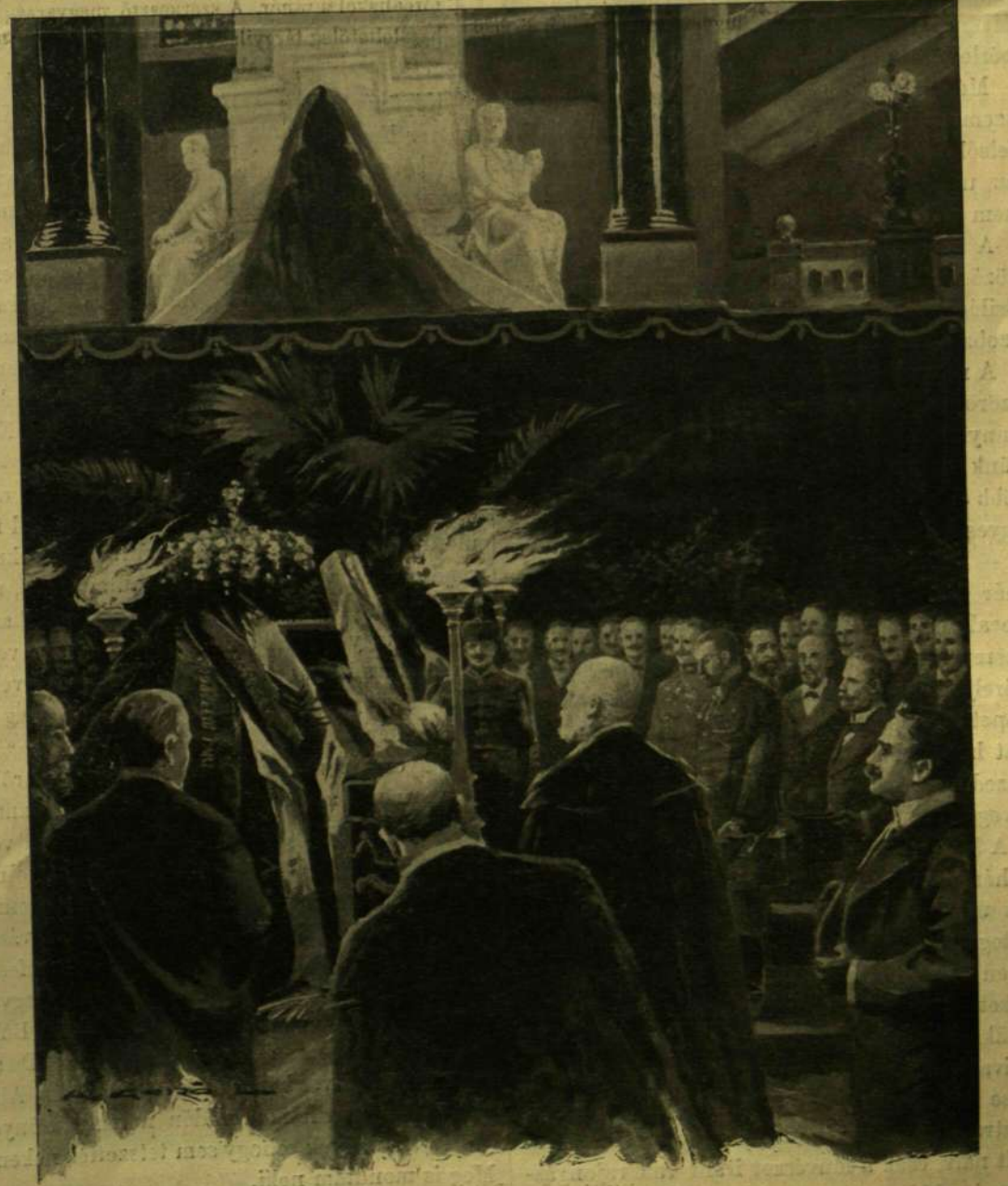
A «legnagyobb magyar lateiner» lakása csak
afféle szerény bérlakás volt, annak sem a javá-
ból s a ki bevetődött oda, az bizony soha sem
érezte, hogy az ország egyik legnagyobb em-
berénél s Ő Felsége valóságos belső titkos taná-
cosánál antichambriroz.
Antichambrirozásról különben már csak azért
sem lehetett igazán szó, mert az előszobának
nevezett sötét kis kamrában sohasem várattak
senkit. A látogatót, ha el volt foglalva a ház
ura, a nappaliba becsatolták el, hogy ott vár-
jon sorára, vagy rövid úton elküldték azzal,
hogy a kegyelmes úr nem fogad.

A lakás tulajdonképen három szobából, még
pedig így nyárszakán három átkozottul meleg
szobából állt. Olyan melegebből, hogy maig sem
tudom kiverni fejemből a gondolatot: talán
még most is a mienk volna, ha nem jut eszébe
azon a rekkenő kánikulai napon jönni haza s
azt az öldöklő meleg időt azokban az átfűt
délkeleti szobákban tölteni. Bajja miatt, így
mondják a tudós orvosok is, elérhetett volna
még számos évekig. De a körülmények véletlen
találkozása volt olyan, hogy e találkozásból a
halál fakadt. Az izgató karlsruadi kura után, a
hosszú nappali vasutazás a nyár legforróbb nap-
ján s azután az elzárkozás egy rekkenő levegőjű
szobában, ezek idézték elő a hirtelen és megren-
dítő véget. De mit töprengünk a megváltozhatat-
lanon? . . .

Akármielyen volt is a lakása, megszokta, tehát
szerette. Álló két esztendeje töprengett, több-
nyire velem — mert barátjai közt mindenféle
szakra voltak külön tanácsosai és szakértői —
az új lakás kérdésén. Elköltöznie el kellett, mert
a képtárának már csak egy kis részre fért el a
falon, a tulajomó rész halomszára volt oda-
támasztva a butorkhoz. «Itt már csakugyan
nem lehet maradni», mondta nem egyszer, de

százszor. «De hova menjek? Legjobban szeret-
nék Budára menni, de ha ott lakom, megesz a
fiakerköltség. Annyi pénzem pedig nekem
nincs.» Biztattam, hogy jöjjön ki közel hozzám,
a Városligetbe, mert tudtam, hogy a természet-
nek, még ennek az elcsenevésett fővárosi
műtermészetnek is milyen ellenállhatatlan von-
zereje van rá.
— Szívesen mennék, de nem lehet, mondá.

Az én köröm a két kaszinó, a szabadelvű kör,
a parlament. Nekem olyan helyen kell laknom,
a hol ezeket közel érem s a hol engem onnan
közel érnek. Mert nem fogok ám én mindig
ennyit jární tudni. Mióta bajom volt a lábam-
mal, néha nagyon nehezen járok már.
Végre, úgy hat hónappal ezelőtt, megtalálta a
keresett lakást. Úgy tudom, Ágoston József kép-
viselő társunk szerezte neki s még tervrajzot is

Görö Lajos rajza.
SZILÁGYI DEZSŐ TEMETÉSE. — A GYÁSZSZERTARTÁS A KURIA ELŐCSARNOKÁBAN.

SZILÁGYI DEZSŐ HÁLÓSZOBÁJA, MELYBEN MEGHALT.

Erdélyi fényképe.

készített róla, a melyet gyakran és alaposan tárgyaltunk. Az új lakás ott lett volna a vallásalap bérházában, a Kossuth Lajos-utca és Ujvilág-utca sarkán, a harmadik emeleten. Van benne egy óriási terem, a melyben elfért volna képeinek legnagyobb része. Mikor az összeférhetlenségi törvény készült, évődünk is vele, hogy ime, most már ő lesz szerződéses viszonyban az állammal. A homlokára bökött: «Igaz a!» Másnap aztán nagy örömmel jelentette, hogy a bérlet ötezer koronán alul lévén, nincs baj.

Még júniusban megállt velem egyszer a kiszemelt ház előtt, mutogatta a lakás ablakait s felsóhajtott. «Innen már majd úgy visznek. Ez az utolsó lakás, a mit kivesszek». Fájdalom, nem vette már ki.

A régi lakás három szobája három különböző Szilágyit képviselt. A nappali a műbarát Szilágyit, a dolgozó a politikai Szilágyit, a hálószoba a vasgyűrű Szilágyit.

A nappali szoba falán lógott, jobban mondva szorongott vagy harmincz-negyven kép. Épen annyi, a mennyi elfért. Volt is elég veszekedésünk miatta, mikor én, képtárosi nyelven szólva, több levegőt követeltem közüjük, hogy minden egyes képet külön lehessen látni s méltányolni.

— Mit akarsz te levegőt? — dohogott az öreg — már ha kiszaladt a tollamból e szó, bizony bevallom, hogy így hittuk mi, a kik legjobban szerettük, — talán a muzeum nagytermét béreljem ki a kedvedért? Ha nem tudsz egy képet úgy megnézni, hogy a többi ne zavarjon, hát hnyd be a félszemedet s tégy ellenzót a kezdeből a másikra. Honnan vegyek én neked levegőt?

A képvásárlás láza akkoriban fogta el, mikor néhány évvel ezelőtt a régi olasz képeket kezdtek úgy importálni ide, mint a szőnyegeket, kötegszámra. Egyszerre öt-hatszáz kép jött, az Isten tudja honnan, az Isten tudja kitél. A képeket aztán apró árusok adták, a hogy vették tőlük. Próbálták becsapni, a kit tudtak s a naivabb lelkekkel el is hitették, hogy a Borg-hese vagy a Barberini-képtárt küldték Budapestre értékesítés végett. De nagy Dezsőnk nem volt naiv, csak a művészet iránt való rajongás-ban. A reklámcazfrang neki nem imponált semmit. Ha tetszett neki a kép s módjában volt

megadni a kért árat, megvette, ha vagy nem tetszett, avagy az árat nem győzte, visszaküldte. Igazi kedves képei ennek az intranzigens kálvínistának a Madonna-képek voltak. Volt ebből neki tán ötven is. Azonfelül szentasszonyok és vértanúk. Sokat vitakoztunk rajta, vajjon képtárának legfőbb ékessége egy kissé édeskésen festett Madonna-e, mely a diván fölött függött s a mely az ő kedvenc képe volt, vagy egy Domonkos-rendű szent apáca képe, a mely nekem tetszett legjobban?

Képgyűjtemény tanácsosai Térey Gábor, Kammerer Ernő, Szinyey Pál és én voltunk. Ha az egyiket nem kaphatta elég hirtelen el, hívta a másikat. Ha az egyik leszólt egy képet, a melyhez kedve volt, akkor is a másikat hívta s ha az sem nyilatkozott helybenhagyólag a tervezett vásárlásról, hívott egy harmadikat. Sokszor megesezt, hogy sehogy sem tudtam lelkesedni valamelyik képért, a melyet meg akart venni. «De hát tudod, kitél van ez a kép?» kérdező aztán sokat jelentő szemöldökfelhúzással. Nem én. «Barbasettitől.» «Hirét se hallottam.» «Én se,» felelé nevetve, mert többször sikerült neki ál-műismerőket egy ilyen ismeretlen névvel felültetni. A vége az ilyen műkritikai üléseknek rendszeren az volt, hogy megmondtam neki, miszerint az a fő egy képnél, a melyet meg akarsz venni, hogy tetszik-e neked. Ha tetszik, vedd meg, akármit beszélünk is mi. Ez az érvelés azután meg is nyugtatta s rendszeren meg is vette a képet.

A nyolcezer forintos szobrok, a melyekről a lapok írtak, a legendák országába tartoznak. Hiszen ha egy nyolcezer forintos szobrot vett volna, abban az esztendőben nem ehetett volna. Mert szokása volt csak a maga pénzéből venni.

Vagy három éve kezdte a szőnyegeket vásárolni. Ebben tisztán én voltam az első professzora. Sok délelőtt és délután telt el a magyarázatásokban, hogy milyen a Gjördes-, a Bukhara-, a Khorassan- és Kurdistán-szőnyeg. De az igazat megvallva, hálátlan tanítvány volt. Alig múlt el egy pár hónap, midőn néhány szőnyeget vett, a melyek sehogy sem tetszettek nekem. Meg is mondtam neki.

— Értesz is te ahhoz, — dörmögé. Később vallotta meg, hogy azért szolta így le a tudó-

mányomat, mert akkor már megvette a szőnyegeket.

Egyszer (ki hinné el róla) még zálogüzlettel is foglalkozott a szőnyegkedvelésből kifolyólag. Délután mentem hozzá s megfogott.

- Mit adnál ezért a hat szőnyegért?
- Egy garast sem, mert nem szépek.
- Jó, jó, de mennyit érnek, ha el kell adni?
- Százhusz forintot.
- No én többet adtam rájuk kölesön...
- Hát már ilyenekkel is foglalkozol?
- Foglalkozik a fene. De idejött az a... ember s arra kért, adnék neki kétszáznegyven forintot kölesön, a míg kiváltja a vámházból a többi szőnyegét. Akkor majd azokat eladja vagy elzálogosítja s nekem holnap visszahozza a pénzt.

— Mikor volt az a holnap?

— Tegnapelőtt.

— Gyanús...

Aztán többször megkérdeztem: volt-e már nála a szőnyeges. Mikor már vagy hatodszor kérdeztem tőle, olyan hangos «nem volt»-ot kaptam feleletül, hogy hetszáz bizony nem volt kurázsím ezt a kényes kérdést pengetni.

A dolgozószoba volt a sacro-sanctum. A ki a magyar közéletben számot tesz, az mind megfordult abban, tanácsot kérni fogas kérdésekben, támogatást nehéz órákban, súlyos viszonyok közt.

Szilágyi rendszeren íróasztalánál ült, látogatóját szembe ültette magával egy kis asztalkához. Odatolt elébe egy skatulya szivart, nem törődve vele, vesz-e belőle vagy nem s rendszeren így kezdte meg a társalgást:

- Tudom, miért jöttél. De hát mondd el.
- Mennyi siránkozást, mennyi hazug ígéretet, a tehetetlen vergődésnek mennyi jajszyavát hallotta iti karosszékekben ülve. Fényes elméje hányzor gyúlt itt ki, bevilágítva nekünk, kis embereknek a sötétséget. S annak a kis csoportnak, a melynek szerény koszorú szalagján ez a fölrás volt olvasható: «Hű gárdád», hányzor előhozta: egyik-másik renegátról:

— Itt ült a gazember, mikor fogadkozott... És mit tett?...

E mellett az íróasztal mellett folytak le azok a rettenetes lelki harcok, a melyeknek mi már csak az átszűrődött eredményeit láttuk. A nagy beszédek előtt, a heves politikai harcok előestéjén elzárkózott s nem volt az a potentát, a ki előtt ajtja megnyitni volna. De ha egy igazi jó embere kierőszakolta ilyenkor is a bejuthatást, némi dörmögés után meghallgatta a baját s írt adott rá, ha tudott. Mert aranyból volt az ő szíve, de restelte ezt nagyon s idegennek csak a pánczéلبurkot szerette mutogatni.

Azokból a rhapsodikus jegyzetektől, a melyeket ősi íróasztalánál papírra vetett, senki sem fog kiolvasni semmit. Olyanok azok, mint azok az apró kórakások, a melyek a sivatagban a vándor útját mutatják és gyakran félnapi járó földre vannak egymástól. Szilágyi jegyzeteihez egy második Szilágyi kell, hogy megértse.

Az utolsó egyikét véletlenül én is megláttam néhány hónappal ezelőtt. Így hangzott:

«Tanulmányozandó a választói jog kiterjesztése, tekintettel a magyar viszonyokra.» Azután jött egy csomó név, bizonyosan szakírók nevei s néhány bel- és külföldi törvény száma és dátuma. Szilágyi a szomszéd szobában volt s engem az íróasztalánál hagyott. Mikor visszaszájolt, látva, hogy ott állok, megkérdezte tőlem:

- Láttad?
- Bevallottam, hogy láttam.
- Aztán el ne járjon a szád.

A hálószoba sem volt képek híján. Sőt ebben volt az ajtó fölött az a kép, mely egyetlen maradványa lehet valami rég elmúlt szerelmi románznak. Egy bájos, merengő arcú ifjú leány képe az, magyaros viseletben s a rokonok azt mondják, hogy ez a képe megvolt Szilágyinak legalább harminczöt esztendeje. Ki volt, ki tudná?... Ágya mellett Faragó ismert karrikaturája volt odatámasztva, ezen aláírással:

«Tevéden jól ülsz-e vagy ingsz,
Mit bánja a Sphynx?»

A szoba jellegét azonban a temérdek torna-eszköz adja. Rettenetes súlyú vasgolyók, húzó- és nyomógépek, buzogányok, kéz- és csuklóerősítő rugós gépek s a testi erőnek egyéb számtalan művelő eszköze. Sámsonnak való mindannyi, hozzászabva ahhoz a rémerős testhez, a melyben ez a titáni lélek lakozott.

A kopottas piros selyem ágytakaró alsó szögletében pedig egy tenyérnyi, alig felszikkadt vérfolt. Ennyi maradt itt a nagy emberből magából.

Vajjon... Csak ennyi? Ha igen, akkor zokogjunk...

Szemere Attila.

SZILÁGYI DEZSŐ.

Irta Mikszáth Kálmán.*

Az a férfiú, a ki ma a Házban talán először életében szólott az alszerénység banális frázisán, «az én csekély személyem»-ről (t. i. önmagáról), bizonyos tekintetben túlságosan súlyos (sőt mit fősvénykedjünk az igazság apró pénzével), túlságosan nagy ennek az országnak. A szék, a melybe leül (még ha miniszteri szék is) kicsiny is, szűk is és igen sokszor ropogni kezd alatta. Nekem magamnak volt egy óriási természetű nagybátyám, a ki a hová belépett, mindenütt megütötte magát az ajtó gerendájában, a csillároknak és igen kellemetlen volt a háziasszonyoknak, mert felágaskodás nélkül látta meg a magas helyeken letelepedett szememet, penészt, almáriomok, polczok tetején.

Szilágyi Dezső izzó agyát, és kevély lelket kapott örökségbe az istenektől, a többi sok ajándék mellé. Nagy indulatok mozgatják. Lelkében, mint a hogy az aggteleki barlangban, ágyúdörgésnek tetszik egy pisztolylövés, marczangoló nyomokat hagy néha egy parányi incidens. Semmi sem normális, semmi sem közönséges ezen államférfiúban, kit igen sokáig fognak emlegetni és esodálni ebben az országban, különösen a halála után, midőn már nem lesz senkinek kényelmetlen.

Mert kényelmetlen ő most, a míg él és kényelmetlen is lesz, mivelhogy túlságosan nagy, nem tudnak vele mit csinálni.

Ha a kabinetben benne van, akkor kényelmetlen a kabinetben, a melyre nehezedik, kényelmetlen a szabadelvű pártnak, a melyhez nem tud simítani, kényelmetlen az ellenzéknek, a melyet fonszágos szónoklataival összemarczangol. Voltak is már ehhez a témához tanácsadók, nem egyszer, több ízben.

— Ki kellene tenni a kabinetből!

Igen ám; csakhogy a kabinetben kívül még kényelmetlenebb a kabinetnek, a pártnak és mindenkinek. Ha kezét szorít az emberrel, az is fáj, szinte összezúzza a kezedet; ha ölel, a

* Azon időben írta Mikszáth Kálmán ezt a pompás rajzot, mikor Szilágyi Dezső még miniszteri székét töltötte be; azonban olyan képet nyújt a nagy államférfiúról, mely ma is sok tekintetben híven jellemzi őt. E ezik különben a Róvai testvérek kiadásában megjelent «Katághy Menyhért» című kötetben olvasható.

SZILÁGYI DEZSŐ DOLGOZÓSZOBÁJA.

Erdélyi fényképe.

vállad fájdul meg, mikor a nehéz karjait ráteszi — de hátha még út! Pedig ő csak vagy ölel, vagy üt, (de szívesebben üt).

Szilágyi senkinek a szeretetére nem spekulál. Megy sokszor mogorván, vagy dülva-fülva a maga útján, ködbe burkolva, mint egy őskori óriás. Úgy néz ki néha tűnődő hamleti arczával, mintha önmagát keresné.

— Szilágyi megint haragszik ránk, — megy szájról-szájra a szabadelvű klubban. S ez így is van. Hol Szilágyi haragszik a pártra, hol a párt haragszik Szilágyira. E viszonyban csak igen ritkák a mézes napok. A párt, mint a gyermek, megszokta, hogy a «szülei» becézgjessék, simogassák, néha a térdükre vegyék. Szilágyinak ellenben derogál minden chablon, minden érzélgés.

A párt nem érti meg Szilágyit. Az elefánt házakat hordoz a hátán, de pesztionkának nem született, a gyermekekkel nem játszogató. Következésképp sokszor igazságtalan a párt Szilágyi iránt.

A Szapáry-regime alatt, midőn tevékeny részt vett a parlamentari szócátákban s kitette mellé a pártért, legott nagy morgás támadt:

- Szilágyi a vezérségre törekszik.
- Akkor aztán fogta magát Szilágyi és kerülte a ház porondját, vagy ha eljött is, sphinxszerű arczal hallgatta, hogy paskol bennünket az ellenzék. Ismét nagy morgás támadt:
- Szilágyi hallgat. Szilágyi intriguál. Szilágyi a vesztünket akarja.

Titáni gondolatok forrnak, nagy tervek gomolyognak Szilágyi koponyájában. Lelke áhítja a rendkívüli cselekedeteket. S a nevelés, kis eszközök, melyekkel rendelkezik s a kicsinyes viszonyok, melyekben él, úgyszólván folytonos irritációban tartják. Elégedetlen. Borongós.

Homályos, nevezhetlen ambíciók feszítik. Néha vágyat érez eltaposni valamit, néha az egész országot szeretné összeroppantani és egy újat csinálni helyette. Általános, nagy igazságok világitanak szemei előtt, mint bolygó fények az éjben. De ezek az igazságok magasan vannak. Utánok nyúlna, de lehet-e őket elérni? Nem.

Ilyenkor tehetetlenül hányódik lelke s véghetetlenül leverőleg hat rá, hogy miért olyan kicsiny ő. Mint minden Titán, Szilágyi is boldogtalan.

S kicsoda ellentétéből van összetéve!

Ő, a kiben az emberiség boldogságának nagy problémái főnek szüntelen, természeténél fogva mégis zsarnok. Erőszakos lénye ki-kitör a nyers erőnek imponáló ruhájában. Minden új szituáció szinte átgyúrja őt egészen. Egy másik adott viszonyban talán nem is az előbbi ember többé.

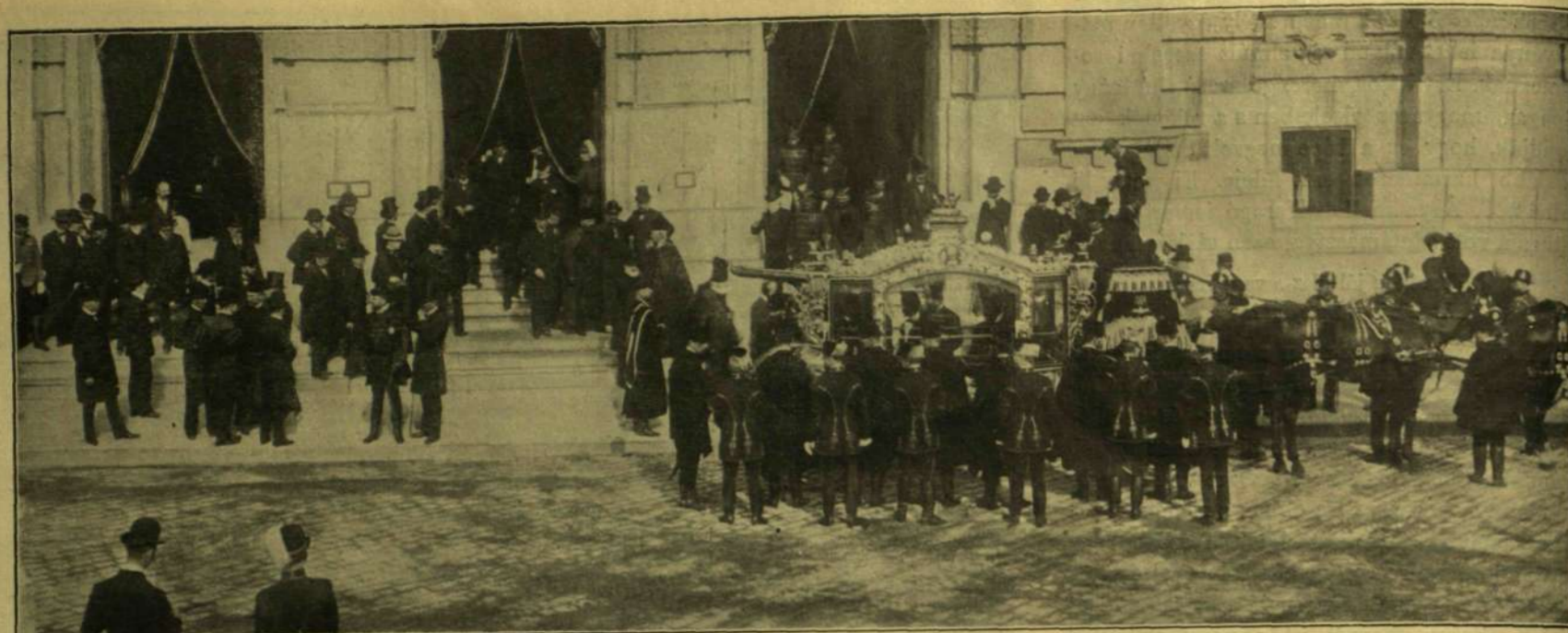
Ha orosz czár lenne, rögtön megadná az alkotmányt az orosz népnek — mert ez az ő erejét jelentené; de ha például szerb király lenne Szilágyi, mindennap fölpofozná minisztereit, mert ottan az az erő. És ha fazekas lenne Szilágyi Dezső, képes volna egy napon össze-törni a saját fazekait. — Mert neki életszücsége, hogy az erejét használja, így, vagy úgy, a mint lehet, ha csak az ártatlan fazekakon is. Erőt mutatni és érezni, hogy a körülötte levők is éreznek ezt az erőt, ez az a csábító édesség, a mit ő áhít.

Erő, mindig erő, mindenütt erő. Szilágyi Dezső az erő rabja. Az erőé, a kinek ikertestvére a zsarnokság.

A BOSNYÁK MOHAMEDÁN CSALÁD ÉS TÁRSADALOM. (Folytatás.)

A házba léptünkkor nagyon kellemes benyomást kelt a lépcsőház, melyben épen annyit szoktak tartózkodni, mint a szobákban. Ez is be van terítve szőnyegekkal, körül pedig divánok vannak. A férfi és nő lakosztály belől össze van kötve. A női lakásokban az ablakokat sűrű fa-, vagy vasrács fedi. Többnyire csak az emeletet lakják, míg a földszinten a kamrák és az élelőterek vannak.

A háremhölgyek nagyon kényelmesen élnek. A férj szerzi be az élelmi czikkeket, sőt még a ruházathoz való dolgokat is. Míg nálunk a leg-előkelőbb úriasszony is szívesen megyen az üzletekbe, a bosnyák mohamedán nőt vajmi ritkán látni vásárolni. Az előkelő szerajevói mohamedán hölgyek Konstantinápolyból hozatják ruházati szükségleteiket, nem mintha ott-hon is meg nem lehetne szerezni, — hiszen

Balról elől díszmagyarban gróf Apponyi Lajos, a király képviselője. A gyászkocsi mögött Szász Károly püspök, mögötte Baksay Sándor, Szilágyi Áron és Antal Gábor püspök.
A GYÁSZLÓ RÖZÖNSÉG ELJÖVETELE AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTÁBÓL A GYÁSZSZERTARTÁS UTÁN.

van Szerajevóban is elég jól felszerelt fényes üzlet, — de a divat miatt; mert míg a mint nálunk Páris, Londont tartják a divat főhelyeinek, a mohamedán asszonyok Konstantinápolyt tekintik annak. Bár ők ruházódásukban is konzervatívabbak a konstantinápolyi hölgyeknél.

Az úriasszony dolga a háztartásban csak arra szorítkozik, hogy rendet tartson a gyermekek és eselések között, felügyel a tisztaságra, megparancsolja, mit főzzenek, és a fehérneműt gondozza. De ez utóbbi nem sok alkalmatlanságot okoz neki, mert ebben a dologban még nagyon hátra vannak; míg a felsőruhákra és ékszerekre egész vagyont költenek, megelégednek holmi csalánszövetű házi szőttes fehér-

neművel. Kicsiny újszülött gyermekeiket is durva kecskebőr-polyákba csavarják.

Nagy gondot okoz a háziasszonynak az étlap összeállítása valami nagyobb családi ünnepély alkalmával, mert nem ritkaság a tizennyolcz, húsz fogásból álló menü. A főétkezés náluk napnyugtakor, azaz aksamkor van, délben a családfő rikán van otthon, és azért rendszeren egy-két tál étellel megelégednek, de este, napnyugtakor még hétköznapokon is hat, hét tál étel kerül az asztalra.

Mikor közel az alkony, minden igazhívó abbahagyja munkáját, akár tudós, akár kereskedő, akár favágó. Ninesen olyan sürgős munka, hogy az iparos aksam után dolgozzék; a kereskedő hogy áruljon; siet mindenki haza. Egy

félóra alatt kiürülnek az utcák és teljesen kihaltak látszik az egész nap élénk vásári lármától visszhangzó városrész.

A török üzletét, vagy műhelyét soha sem tartja házában, arra való a «csarsia», hol bódé bódé mellett áll az iparosok részére, míg a kereskedők a «beisztán»-ban (egy fedett vásárcsarnok óriási erős termésköböl) épült csarnokban árulják a kelméket, selymet, bársonyt, keleti szőnyegetek stb.

A családfő gyorsan bevásárolja még, a mi otthon esetleg hiányzik, vagy örömet okoz a háremben és viszi haza.

Van aztán ilyenkor sürgős-forgás a konyhákban, csittog-csattog a kőmosás, szaladnak a kis leányok a pékhez, friss kenyérért és a

A KOPORSÓT KIVISZIK AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTÁBÓL.
SZILÁGYI DEZSÓ TEMETÉSE. — Erdélyi fénykép.

(Az előtérben Széll Kálmán miniszterelnök.)

GYŰLEKEZÉS AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTA ELŐTT A GYÁSZSZERTARTÁS UTÁN.

Elöl Széll miniszterelnök, mögötte Perczel Dezső, tovább Hegedűs Sándor miniszter.

A GYÁSZMENET ELINDULÁSA.

kütra friss vizért. A háremekben öltözködnek és díszítik magukat, hogy illendően fogadják a ház urát, a ki napi fáradságait jön kipihenni családja körébe.

A mohamedán férfi ilyenkor már nem igen hagyja el házában, hiszen annyi megbeszélni valója van a reggel óta nem látott családdal.

Van aztán ilyenkor sürgős-forgás a konyhákban, csittog-csattog a kőmosás, szaladnak a kis leányok a pékhez, friss kenyérért és a

beszélnek a csarsian, mert a török középosztály és a nép ottan tárgyal meg minden politikai, vagy egyéb kérdést, míg az előkelőbbek a kaszinókban és a jobb kávéházakban hányják vetik a világ sorját.

Az asszony elsöben is elujságolja, hogy mi történt a szomszédban és a háznál, hogy a Nuricza szófogatlan volt, Habiba hajba

kapott Hásával, a kis Achmet pedig nem akart addig iskolába menni, míg az anyja nem adott neki néhány krajczárt halvára.

A családfő megdorgálja a gyermekeket, ki-kérdezi Achmetet, e közben föltalálják az ebédet, a család letelepszik, az apa ölébe veszi a hozzá kéredzkedő legkisebbet, a kedvencz Fatimét, enyeleg, játszik vele, épen úgy, mint akár

A KOPORSÓT RÁTESZIK A GYÁSZKOCSIRA.

SZILÁGYI DEZSÓ TEMETÉSE. — Welowern fénykép.

A gyászkoesi mögött Márkus József főpolgármester.

A GYÁSZKOSI ELINDULÁSA.

A lépesőn Baksay Sándor és Szilády Áron állanak.

GYÜLEKEZÉS AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTA ELŐTT A GYÁSZSZERTARTÁS UTÁN.

a jó magyar apák teszik. Az a nagy tisztelet, a melylyel a gyermekek illetik szüleiket, a fiatalabbak az idősebbeket, szinte hihetetlen. Nincs reá eset, hogy a ház felnőtt fia, vagy leányai leüljenek szüleik jelenlétében, míg arra fel nem szólítottattak. Sőt az alig három-négy évvel idősebb testvért is feltétlen tiszteletben tartja az ifjabb.

Ramazánkor, — mely évenként a mohamedán időszámítás miatt változó időszakban megújuló 30 napos böjtöt jelent, — más az élet. Egész nap böjtölnek, nem esznek, nem isznak, míg ágyúörgés nem jelzi napnyugtával, hogy lehet enni-inni és a mi sokaknál az ételnél is fontosabb, rágyújthatnak egy cigarettára. A meesetek karcsú tornyain, a minaretken kigyulladásnak a színes mécsoszorúk és elkezdődik a lakomázás, vendéglátás, míg éjjelkor ismét egy ágyúörgés nem jelzi a megkezdődő böjtöt.

Bizony ez nehéz napokat jelent, mert a szigorú böjt mellett napi foglalkozásait folytatják és a végén megviseli őket a rendetlen életmód.

A ramazán után következik a bajram ünnep, mely három napig tart. Ekkor vigan vannak, a gazdag megajándékozza a szegényt és a dzsamiakban czukrokat, édes szörpöket osztanak szét boldog boldogtalannak.

Gyakran voltunk ramazán alatt meghíva a férjemmel török családokhoz, természetesen én a hárembe, ő pedig a selamlukba, vagyis férfi-lakosztályba.

Miután a török illem ellen való lenne, ha a nő az utcán férjével mutatkoznék és egyedül sem nem illő, sem nem tanácsos naplemente után járalkálni, elvittem nőcselédemet és török szolgálók, a derék Bedria kíséretében, fehér-fátyolomba beburkolódzva mentünk a vendégszerető bég házához; ott úgy látszott, vártak reám, mert első kopogtatásra megnyitott a hárem-udvar kapuja és bebocsajtottak.

A szőnyegekkel és divánokkal lakályossá tett lépcsőházon keresztül egy szép szobába vezettek, — persze félczipőmet kint hagytam a tornác alján, — a hol már egy csapat sárga és piros bőrből készült felső cipő sorakozott és számtalan kisebb-nagyobb nanulé. A háziasszony lekötélő szívéllyességgel fogadott és élémbe jött a szoba ajtajáig. A szoba tágas volt, a padló szép szőnyegekkel beterve, a falak mellett a szokásos török-divánok a sarkokban, a polczokon virágok a vázában, a sötét páczolt tölgyfa-padmalyról egy európai függőlámpa vetette nem épen pazar fényét a divánokon ülő guggoló asszony- és gyermekrege. Festő ecsetjére lett volna méltó a kép, mely élémbe tárult. Tíz vagy tizenkét asszony ült keresztbe

szedett lábakkal a divánokon, tarka, keleti izlésű ruhákban, csevegve, melázva, füstkarikákat fújva, vagy feketekávéát szűrösölve. Többnyire ösmeretlenek.

Ők már tudták, hogy én ki vagyok, de én alig ismertem egy-kettőt közülök. A török illemmel nem fér össze, hogy a háziasszony bemutatja egymásnak az ismeretleneket. Megkínáltak egy sarkaléssel, megkérdezték, hogy érezem magam; én megköszöntem szives kérdéseket és ugyanazt kérdeztem tőlük, azt feleltek, hogy istennék hála, jól vannak, és ezzel megvolt az ismerkedés. Míg a kávé és a cigarettát behozták, kissé körültekintettem.

Mennyi szín, mennyi pompa, selyemdamszok, bársony és ékszer, drága czobolyprémes, hosszú, rövidűjű bundák, aranyal és ezüsttel átszőtt selyem divánok. Különösen feltűnt egy ismeretlen fiatal asszony, ki szinte európai izléssel és eleganciával volt öltözve, gesztenyebarna festetlen haja két vastag fonatban majdnem a térdéig ért, elől a frou-frouja apró csigákba volt felsűtve, a kis piros fezeére egy szép Marechal Niel rózsza volt egy értékes gyémánt tüvel erősítve, és nagyon pikánsa tette a szép kis asszonyka arcát. Rózsaszín selyem dímjét és sötétpiros bársony dalmánykát viselt, dús aranyhímzéssel, fehér arannyal átszőtt selyembrokat czobolyprémes bundát, nyakán 15—20 sor pompás igazgyöngy nyakéket, kicsiny füleiben borsónagyságú gyémánt függők csillogtak, karjai a könyökig meg voltak rakva karperecekkel, a derekán négy aranyórárt viselt.

Az ékszer, melyeket a többi asszony is viselt, vagyont értek voltak. Az öltözködésben nagy pompát fejtenek ki, de a színek iránt nincsen érzékük. Szeretik az erős színeket, a nagyon zöldet, pirosat, narancssárgát, violaszínt, a zöld dímjéhez piros dalmányt és violaszín bársony prémes köpenyt, vagy sárgát, zöldet és kéket össze-vissza, de azért az ő sajátosságos ruházatuknál ez nem tesz kellemetlen benyomást. Egyszerű fekete selyem európai divatú ruházatomban szinte elvesztem a szívárvány minden színében pompázó alakok között.

A háziasszony annyira előzékeny volt, hogy szájából vette ki az égő cigarettát és úgy kínál meg velem. A szives vendéglátásnak ez a jele. Bár dohányos nem vagyok és e szokatlan kitüntetés sem volt inyemre, hogy illetlennek ne látszassam, egy-két óvatossá szippantás után lettem a cigarettát.

A dohányzás Boszniaiban még a háremekben is annyira el van terjedve, hogy az úrnőtől kezdve az utolsó szolgálóig mindenki cigarettázik; ki-ki maga sodorja a gyufaszál vékony cigarettát és füstöl.

A látogatót is azonnal cigarettával és fekete kávéval kínálják meg, mert ha nem kínálnak meg valakit, az egyértelmű a kiutasítással.

A meghívott vendégek gyermekei és cselédei ott kuporogtak az ajtó mellett a földön. Az úrnők pedig szépen, zajtalanul társalognak.

Beszéltek a divatról, a kézi munkákról, férjök és gyermekeikről, a sarajevói előkelő európai körök apróbb és nagyobb eseményeiről, még egy kicsit politizáltak is, emlegették a királyt (épen születésnapja volt) olyan tisztelettel és áhítatos szeretettel, annyi loyális elismeréssel, hogy öröm volt hallgatni. Beszéltek sok mindről, csak a cselédkekről nem. Cselédkekről náluk nem létezik, mert a viszony az úrnő és cseléd között sokkal bensőbb; a cseléd, ha becsületes és szorgalmas, családtagnak tekintik, élleme, ruházata csak úgy kijár neki, mint a többi családtagnak, fizetése igen csekély, egy arany egy évre, de hosszú szolgálat után kap illendő végkielégítést, vagy ha férjhez megyen, kiházasítják.

Bámulatos, hogy ámbár ők magukat és család életüket szinte teljesen elzárva tartják az idegen előtt, az érdeklődés mégis általános volt részükre az európaiak cselekedetei iránt, és visszavonultságuk ellenére is, elég jól voltak tájékozva.

Némelyik asszony igen naiv volt, csodálkozott egyszerű európai öltözékem; és sehogysem akarták elhinni, hogy nem festem magamat, sőt egy úrhölgy meg akartam győződni arczszíneim valódiságáról, megnevésztette az ujjá hegyét és megpróbálta, nem fog-e az arcom pirja.

Nem tudtak bele nyugodni abba, hogy asszony létemre nem akarok az arcomnak tet-szeny azzal, hogy mint ők, kifessek magamat. Lám ők jobb feleségek, mert férjeik kedvéért ugyancsak kipingálják magukat.

Végre jelentették, hogy találva van. A házi kisasszony a szomszéd szoba ajtajánál várt reánk, szép formájú ezüst kancsóval és egy lyukaesos fedéllel ellátott medencével, mindenkinek töltött a kezeire vizet és egy hosszú hímzett törülközőt adott a vállunkra, melyet egyszerűen asztalkendőnek vittünk be magunkkal.

Az étkezésre nincsen külön meghatározott szoba. Ez is, a melybe vezettek, épen úgy volt bútorozva, mint a melyet elhagytunk, csupán a szoba közepén volt egy óriási ezüst vagy fém tálcza néhány apró faszámolykára letéve; köröskörül puha párnákból ülészek voltak csinálva, azokra letelepedtünk, magunk alá szedtük a lábainkat. Mindenki kapott egy darab barna s egy darab fehér puha kenyeret és egy csont kanalat, kés, villa, tányér ismeretlen

valami; ezzel a csont kanállal ettük végig a hús fogásból álló menüt.

Kezdők levessel, mely hasonlított a mi ragout levecsinkhez és egy mély ezüst tálban hozták be, persze mindnyájan egy tálból ettünk. Én nagyon sajnáltam, hogy bizonyos előtéttel voltam az ételek iránt és nem tudtam leküzdeni az undort, melyet a főzésnél használt marhaszír iránt éreztem. Az asztal, (jobban mondva a tálcza) meg volt rakva mindenféle csemegével, olajbogyó, ezitrom-szeletekkel, czukorban főtt rózsalevelek, apró olajos halak és tudja az ég, miféle különlegességekkel, ezekből ettünk közbe-közbe.

A leves után nyáron sült pisztrángot tálaltak, majd egészen sült birkát, aztán valami kocsonyafélét, majd nyáron sült, szép piros bőrtű pulykát, szintén egészben. Egy idősebb úrnő látva, hogy csak alig csipek a pulykából egy falatnyit, előzékenyen a három ujjával leszakított egy szép zsiros darabot és letette a kenyermre. De most mit tegyek? Ha otthagynom, vétek az illem ellen, ha megeszem, könnyen megbetegszem tőle, mert mégis szokatlan az, hogy egy idegen pirosra festett ujjával abban az ételben motozzon, a melyből én eszem. Ügyesen elrejtettem hát hosszú asztalkendőm alá és úgy tettem, mintha roppant jól esett volna a fügyelem.

A pecsenyék oly puhára voltak sütvé, hogy három ujjal könnyen le lehetett szedni a csontokról a legizesebb falatokat. Keleti főzéleket (bamja) adtak még fel, húsos és spenóttal töltött pitéket, majd édes rétesféléket, melyek csaknem csurogtak a czukortól. Legeslegvégül húsleves főzött rizst, az elmaradhatatlan piláft és hozzá egy oltott savanykás tejfélé, a „jugurt”-ot. Ez a legjobb izlett. A dessert kimagozott és apró szeletekre vagdalt görög dinynyéből, friss fügeből és gránátalma gyümölcséből állott. Ezeket kristály tányérkákon szolgálták fel.

És mindezt egy csont kanállal ettem végig. A barna kenyeret azért adják, hogy ennek belével töröljük meg a kanalat az ételek változásánál.

(Vége következik.)

TURISTÁK.

Tátra-Széplak, 1901 július 22.

Nosza fiúk! itt a Tátra
Felleg-gyűjtő orma int:
Elő a turista-bottal,
Fel a nehéz útra mind!

Sarkal a vágy olthatatlan,
Biztat az aczél-ideg.
Nem ismerni fáradsalmat,
Nem hamar pihenni meg.

Járni vészes meredélyen,
Elérni a bérzetet,
Az örökös hó hatáját,
A tündöklő jégmezőt.

És diadal érzetével
Majd büszkén megállni ott,
Hova eddig szerencsésen
Ritka ember juthatott.

Napsugáros tiszta légtérben,
Honnán a szem messze lát,
Harsány hangon, lelkesülten
Ott éltetni a hazát.

S ki útközben félre lépett
S a mélyébe hullt alá,
Mégkönyezni, felsohajtvá:
«Szomorú, de szép halál.

Fénylő, magas csezlra törve,
Küzdelembe esni el,
S lelkünket így kilehelni
Az ég boltjához közel!

Oh menjetek, boldog ifjak!
Bérezérol-bérezérol hágtatok,
A tiétek a magasság:
Én már alant maradok.

Lévay József.

Báró Podmaniczky Frigyes a Kuria előtt.

SZILÁGYI DEZSŐ TEMETÉSÉRŐL.

A REPÜLŐGÉP PROBLÉMÁJA.

Mi lehet az oka annak, hogy használható repülőgép még mindig nincsen? Mi hátráltatja ezt a találmányt abban a korban is, a mikor a technika és mechanika a legbámulatosabb szerkezetek kivételére képes? Mi az oka, hogy az emberi ész csak találmányra, vaktában tapogatózik ide és oda, mikor mesterségesen akarja létrehozni a repülést, a mely olyan egyszerűnek látszik, a melyet számtalan által tud és a melyet mindennapok az érzékszereis megfigyelhetünk? Nem valami furfangos, kitanulhatatlan mozgás ez. Ime, két szárny csapokdjaa a levegőt, az állat fölemelkedik, végigszeli a tért, mint a nyíl, a legcsekélyebb erőlködés nélkül. Nincs szüksége semmiféle alakú ballonra, a mely testének súlyát megkönnyebbitse, nem hajtja magát hátulról légesavarral és a kormányzásához sincs külön készüléke. Semmi más nem kell az állatnak, csak két szárny.

Nos, e kérdésekre nem szükséges hosszú magyarázattal felelni. Az ember azért nem repül még most sem, mert nem akar úgy repülni, mint az állat. Megfoghatatlan módon épen a legnyeltesebb dologról, a szárnyakról nem vesz tudomást. Halandó emberi szem nem látott még olyan madarat, vagy rovar, a mely szárnyak nélkül repülni tudott volna. A repülés lényege a szárny: még az angyalokról se tudjuk elképzelni, hogy ezek nélkül közlekedhetnének a világűrben. A hernyó tehetetlen, csúszó-mászó féreg mindaddig, a míg át nem változik szárnyas lepkévé. Akkor aztán megcsúfolja az embert, a ki a vizen óriási hajókat épít, szárazon gyorsvonatokkal közlekedik, de a levegőben járó gépet nem tudja kieszelni.

Hogy végre mégis rájövünk a mesterséges repülés nyitására, az bizonyos. A sok balsiker, a mely a ballonokkal való kísérleteknél egy-két követi, most már kényszeríteni fogja a kutatókat, hogy eddig követett irányukkal hagyjanak fel. Ezután csak az fog megmaradni a ballon mellett, a ki túl akar tenni a természet, holott a természet maga sem képes másféle módon eszközölni a repülést, mint kizárólag szárnyakkal. A ballon szél ellenében teljességgel nem kormányozható. A levegő mindent, a mi könnyebb nálánál, kirelhetetlenül elsodor áramlatának irányában. Négy erőnek eredője a repülés: egyik a föld vonzó ereje, másik a felfelé igyekvés, harmadik az előrehaladás és negyedik a levegő ellenállása. A ballonnal az első és utolsó erő elenyésző csekély, úgy, hogy mikor a felfelé való emelkedés megszűnik, vagyis a ballon a környező levegővel egyenlő súlyú lesz, nem dolgozik többé, csak egyetlen erő: az előrehaladás ereje. Ez pedig természetesen törpül a szél ellenében, a minek természetes következtése, hogy a ballon a szél irányába sodortatik.

Csak pár napig tartott tehát minden riadalom, a mely az egész világon támadt, mikor hol egyik, hol másik kormányozható léghajó elkészült. Zepelin gróf nem okált elődeinek, Renard és Krebs kapitányoknak, Giffardnak és Schwartz Dávidnak egyforma kudarczain. Santos Dumont sem tanult Zepelintől és most legújabbán Gauswindt Herman elbizakodottan táviratozza Vilmos császárnak, hogy megoldotta a nagy kérdést, siessen Hamburgba és győződjék meg saját szemével, hogy az ő léghajój kormányozható lesz mindjárt az első felszállásánál. A császár nem sietett, Gauswindt úr pedig elhallgatott.

Valószínű, hogy e kudarczok után a ballonos rendszer nem igen fog többé a repülés kérdésének megoldásánál szerepelni. A szakemberek közt ma már alig van véleménykülönbség az iránt, hogy a levegőben való mesterséges mozgás csupán repülőgép által valószínűsíthető meg. Ehhez a repülőgéphez a ballont semminő alakban nem szabad használni. Vagyis: a jövő repülőgépeinek nehezebbnek kell lennie a levegőnél.

E szerint az elv szerint is elkészült már egy-néhány találmány. De csodálatos, hogy ezeknek legnagyobb része szintén mellőzi a szárnyakat, a melyek helyett a legfurfangosabb és legszövevényesebb gépezeteket alkalmazza. Még talán emlékeztetnem van a terv, a melyet Wellner György, a brünni műegyetem professzora eszelt ki és a melyet roppant lelkesedéssel fogadott hat évvel ezelőtt a bécsi mérnökök egy-sülete. Wellner szárnyak helyett egy csomó vitorlás kereket használt. Olyan gyorsan és leleményesen forogtak ezek, hogy rendkívüli erőt kellett volna kifejtjenök a számítások szerint, s a léghajó vigan ment volna még erős szél ellenében is. A papiroson tett számításokat csalhatatlannak tartotta mindenki. Három nap alatt megalakult egy részvénytársaság. Összeadtak nyolczvanezer forintot és Wellner rendelkezésére bocsátották. A munka megkezdődött, másfél esztendőig tartott és ötvenezer forint további költséggel a gép elkészült. Mikor indulásra került a dolog, a léghajó vitorlás kerekei tényleg elvégezték az előirt számú forgásokat, de a fűlsikettű berregésen kívül egyéb nem történt: a léghajót nem lehetett helyéből megmozdítani. Kiderült, hogy a számításokban mégis hiba történt. Wellner elfeledkezett arról, hogy a vitorlás kerekek gyors forgása folytán megtrikált levegő semmiféle ellenállásra nem lehet képes. Százharmincezer forint kárba veszett, a gép lomtárba került. Egyetlen ember volt mégis, a ki valami hasznát látta: Martin Lajos, a boldogult kolozsvári egyetemi tanár, a ki Wellnerrel egyidejűleg találta fel a vitorlakerekes léghajót és erősen vitatta, hogy övé az eszme elsősége. A kudarc után szívesen átengedte kollegájának az érdemet és okos emberhez illően más irányban kutatta a nagy kérdés megfejtését. Korai halálát a léghajózás méltán tekintheti nagy veszteségnek.

A nyolczvanezer évében az amerikai Langley feltalálta a sárkányos repülőgépet, a mely a közönséges papiros sárkány elvén alapszik. Ha egy ilyen papiros sárkány képes 10—12 fok szög alatt a maga erejéből és megfelelő gyorsasággal neki menni a levegőnek, teljesen bizonyos, hogy mindaddig fenmarad, a mig gyorsasága tart. Fonalra tehát szüksége nincsen. Ilyen elv szerint készült kicsinyke repülőgép a játékereskedőknél kapható is. A fonalat egy óraszerkezet helyettesíti, a mely hátul levegőcsavart hajt. Minthogy kicsinyben a dolog igen jól bevált, nem kételkedett Langley, hogy be fog válni nagyban is, úgy, hogy a gép képes lesz akár tíz embert fölvenni a magasságba. A nagyban való kivételnél azonban minden erőlködés dugába dől. Egy sárkánygépnek, hogy csak két embert is fölvisyen, több mint száz négyzetméter felülettel kell bírnia. Ez pedig nem lehet előállítani papirosból. Ha a felület erős, akkor nehéz s az alá akasztott csónakkal, az utazókkal és a hajtógéppel együtt olyan súlyt képvisel, a mit csak óriási sebesség bírna fölemelni. De ilyen óriási sebesség (másodpercenként 250—300 méter) nem érhető el, csak súlyos gőzgép vagy villamos motor által. Ha pedig ilyen használnak, akkor meg a felületet kell meggyögybitani. Olyan circulus vitiosus az, a melyből a gépteknika nem bír kivergődni, ép úgy nem, mint a ballonos léghajóknál.

A GYÁSZMENET AZ ERZSÉBET-KÖRÚT ÉS KEREPESI-ÚT SARKÁN.

A hajtóerőnek ez az elégtelensége hozta létre egyikét a legegységűbb elméleteknek, a melyek valaha támadtak. Valamennyi léghajós minden sikertelen kísérlet után azon kesergett, hogy motorja éppen a legválságosabb pillanatban felmondta a szolgálatot, vagy gyengének bizonyult. Mindjárt akadtak tudósok, a kik kiszámították, hogy a repüléshez csakugyan óriási erő szükséges, olyan, a minőt a géptekhnika mai tökéletessége sem tud még előállítani. Hogy a madarak, mialatt látszólag minden erőlködés nélkül röpködnek, száz és száz ló erejét adják ki óránkint; hogy ennél fogva csak akkor fogunk repülni tudni, ha lesz olyan motorunk, a mely nem nagyobb egy diónál, de több erőt fejt ki egy lokomotívnál. Minő képtelenség! A fecske reggeltől estig pihenés nélkül tud repülni, a vándormadarak ezer, ezerkétszáz kilométer átszárnálása után sem fáradnak el, közben egyáltalán nem táplálkoznak és súlyukból is alig veszítenek egynehány grammot. Megmértek több postagalambot, mielőtt útnak eresztették, megmérték aztán 600 kilométernyi út megtévése után, a mely alatt állítólag több ezer lóerőt pazaroltak el, — s a különbség alig volt több két grammnál. Próbálja meg egy gőzmozdony, Budapesttől Krakóig csak egyszer fűtőn be: az elindulás előtt, aligha fog tovább jutni Kőbányánál. Az eleven test még a pihenés alatt is fog; táplálkozás, vagy a test súlyának csökkenése nélkül erő-kifejtés nincsen.

Nem is tartotta magát sokáig ez az elmélet. Platte, egy német mérnök felvilágosította kollégáit, hogy a madaraknak ép oly kevés fáradságot okoz a repülés, mint az éplábu embernek egy kis séta. Lilienthal berlini mérnök pedig ez előtt négy évvel mozgó szárnyakkal ellátott szerkezetet állított össze, a melyet csupán testi erejével hozva mozgásba, kétszáz métert repült, nem is egyszer, de többször. A gép hiányos volt, és mielőtt tapasztalatai által tökéletesíthette volna, a zseniális férfi egy kísérlet alkalmával leszédült mintegy harmincz méter magasságból, a földre zuhant és agyonzúzta magát. Habár a gyászos eset sokakat megriasztott, az aéroautak előbb-utóbb vissza fognak térni az ő rendszeréhez, vagyis a szárnyakkal való repüléshez, a mely egyedül alkalmas arra, hogy tökéletesítve, végül megoldja a nagy kérdést. Mert bizonyos, hogy Lilienthal gépe az a csira, a melyből idővel ki fog fejlődni a repülőgép, a világnak ez az évezredek óta áhitott csudája.

Hasztalanul dolgozik Angliában Hiram Maxim; Olaszországban Faranti és Ausztriában Kress Vilmos, a kik mindhárom a repülő sárkányon török a fejüket. Hasztalan minden szellemi és pénzbeli erőlködés: a míg szárnyas gépeink nem lesznek, minden szárnyas szűnyog csak gúnyolódást fog felénk zümmögni arról a makacságról, a melylyel az ember a legképtelenebb eszmékhez oly esőkönösen ragaszkodik.

Seress Imre.

EGYVELEG.

* **Drága hajók.** A sziam király használatára Angliában épült Maha-Chakri nevű yacht kerek 24 millió koronába került. Ehez hasonló az orosz császár *Sarkosillag* nevű yachta, melynek belső berendezése többé került mint maga a hajó. A császárnak ezenkívül még öt hajója van, melyek mindegyike 8—10 millió koronába került.

* **A nagy gőzhajók fűtési.** Az Anglia és Amerika közt közlekedő gyors gőzhajókon, melyek az utat Southamptonból New-Yorkba hét nap és kilenc óra alatt teszik meg, százhusz fűtő van alkalmazva. Előbb e munkát 24—26 fűtő végezte, de miután a 10—12 ezer lóerőjű gépek fűtésében ennyi ember hamar kimerült, sőt sokan agyszélhűdésben meg is haltak, a tengerészeti hatóság elrendelte a fűtők létszámának ötszörös felemelését.

* **A világ lakosainak** 26 százaléka angol alattvaló, kilenc százalék orosz, hat francia, hat amerikai alattvaló.

* **Az európai seregekben** jelenleg 45—48 ezer kerékpáros van, mely szám azonban folyton emelkedik. Miután az automobil kocsik használata a hosszú szervonátokat fölöslegessé teszi, valószínű, hogy a csapatok mozgékonyasága háború esetére eddig nem ismert fokra jut.

* **A legkisebb törpe lovak** Pamir vidékén tenyésznek. A párisi *„Nouveau Cirque”* című lovardában közelebb egy 26 1/2 hüvelyk nagyságú lovat mutattak be, mely szintén Pamirból került Franciaországba.

* **Abdul Hamid szultán** naponta legalább hat órát sakjátékkal tölt el, mely idő alatt senkit sem fogad és senkivel sem beszél.

* **Tokio városában** 800 nyilvános fürdő van; ezek bármelyikében személyenként hat filléért meleg vagy hideg fürdőt kaphatni.

A GYÁSZMENET A VÁCI-KÖRÚTON.

SZILÁGYI DEZSŐ TEMETÉSE.

* **A francia falusi iskolákban** minden egyes tanuló — fiú vagy leány — reggelenként valami zöldséget tartozik hozni, a mit egy nagy edénybe dobnak. A zöldséget az idősebb tanulók megmossák s egy darab disznóhússal a tűzhöz teszik. Déli tizenkét órákor, vagyis a tanórák bevégeztével, aztán minden gyermek egy-egy tányér levest kap. A tűzöfő és disznóhús árát a jobb módú tanulók krajezáronként adogatják össze.

* **A hét mindenik napja** egyik vagy másik vallásfelekezetnél ünnep. Így a keresztény a vasárnapot, a törökök a pénteket, a zsidók a szombatot ünneplik, a régi görögök a hétfőt, a perzsák a keddet, az assziryok a szerdát, az egyiptomiak pedig a csütörtököt tartották ünnepnek.

* **A zsebóra naponta** 432 ezerszer ketyeg. Ha ezen számot 365 1/2-el, vagyis az esztendő napjainak számával sokszorozzuk, kitűnik, hogy míg a föld egyszer fordul meg a nap körül, az óra 157.788.000-szer ketyeg.

* **Zöld havat** három helyen lehet találni és pedig a Hecla hegy tövében (Islandban), az Obi folyó torkolatánál és Quito közelében Dél-Amerikában.

* **A kínai katona** nem kap vitézségi érmet, hanem ha jól viseli magát, egy zsák 18 korona értékű rizskását adnak neki, melyet akár természetben fogyaszthat el, akár pedig pénzzé tehet.

* **Ázsia leggazdagabb embere** a híres kínai államférfi, Li-Hung-Chang, kinek vagyonát 2400 millió koronára becsülik, melyet alkirály és helytartó korában szerzett. Szülei szegény földhöz ragadt emberek voltak, kik után semmit sem örökölt.

* **Az Egyesült-Államokban** minden tízezeredik ember siketnéma. S pedig leginkább a fehérbőrűek, míg a színesek közt sokkal kevésbé van ezen baj elterjedve.

* **A suez csatornán** áthajózó gőzösök átlag 36 ezer korona díjat fizetnek. Egy útasért nyolcz koronát, egy tonna súlyért pedig hét korona 60 fillért számítanak. Így aztán nem csoda, hogy a suez csatorna-részvények 26% -ot jövedelmeznek.

* **A világ legrégebben ismert** petróleum-forrása Zante-szigetén van, melyről már Herodotus is említést tett.

* **Az ember magassága** hatvan éves korától kezdve mindinkább csökken. A fogatkozás eleinte alig vehető észre, de a hetvenedik esztendő után nagyon is szembe ötlök.

* **Sebet varró gép.** Michel Pál francia sebész egy kis varrógépet talált fel, mely a sebeknek fűvel való összevarrását gyorsan és a sérültnek fájdalommal nem okozva eszközöli. A gép oly kicsiny, hogy az ember markában is elfér. Michel találmányát a párisi orvosi egyetemenk bemutatata, mely azt a Barker-féle 10 ezer frankos díjjal tüntette ki.

* **Kínában** valamely alku megkötése vagy szolgálata megfogadása csak úgy érvényes, ha az illető a foglaltól pénzt leteszi. A kínai ember másképp nem igen szokta szavát megtartani, de ha a foglalt elfogadta, akkor nincs eset rá, hogy az alkut megszegje.

* **Angliában** a legújabb népszámlálás szerint másfél millióval több nő van, mint férfi.

* **A németországi munkások** biztosítása naponta egy millió kétszáz ezer koronába kerül, s ez összeget a munkások bérből vonják le.

* **A londoni tűzoltóság** egyszeri közreműködése az oltásnál 960 koronába, a new-yorki-é 3000 koronába kerül, Cincinattiban pedig minden egyes esetben 6400 koronát kell fizetni.

Hegedüs miniszter, Dessewffy püspök, Jush Gyula, Hervay (kiállítás elnök) Blaskovich Ferencz orsz. képviselővel, oszt. tanácsos és mások kíséretében a kiállítás megnyitására érkeznek.

A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁRÓL.

KIÁLLÍTÁS MAKÓN.

A nagy kiállítások helyét nálunk is a kisebb vidéki kiállítások foglalták el, a mi helyes is, mert így minden vidék megismeri és edzi az ilyen kis kiállítások révén a maga erejét, tudatára jut versenyképességének, valamint a természetben mutatkozó netaláni hiányoknak és mulasztásoknak.

Az eddigi vidéki kiállítások kisebb-nagyobb sikere után némi érdeklődéssel várhatjuk a makói kiállítás megnyitását, főleg mi, gyakorlott kiállítási emberek, a kik jó levele tudtuk, hogy tíz évvel ezelőtt Csanádmegye lakosságának még csak négy százaléka foglalkozott iparral, hogy az egész megye területén alig van néhány füstölő gyári kémény, s hogy a kevés ipar, a mi van, az sem ért még rá a technika modern vívmányai szerint való kifejlesztésre.

Az első kellemes csalódás, a mi bennünket ért, az a kiállítás külső képének igen kedvező elrendezése volt. Egészen a nagy kiállítások mintájára készült a terjedelmes csarnok, egy igen izléses, tágas, stílszerű kiállítási csarnok, mely bármely központi kiállítás keretében is komolyan számot tenne. Tervezője Papp József ottani építőiparos. E főépület előtt csinosan parkirozott, szép tér készült tele virággyalakkal, középen zenepavilonnal, jobbról-balról kiállítási melléképületekkel. A csarnokok belseje, díszítése, a csoportok szerencsés elosztása is igen ügyes rendezői kezekre vall, a mi együtt a makói kiállítás külső sikerét teljes összhangzatossággal biztosította.

A kiállítás *belső* tartalma is sokkal több, mint a mit a távoli vendégek remélni mertek. A fa-, fém- és ruházati iparágak, tehát a tulajdonképeni kézműves mesterségek igen biztató jeleit mutatják a legelterjedtebb ipari foglalkozásoknak. Itt-ott kitűnő minták, másutt gondozásra, fejlesztésre érdemes kezdes, de már pártolásra méltó, igen jeles, versenyképes különlegességek is, melynek, például egy bőrdobos kifogástalan készítményei, a gyümölcs-, vaj-, zsír és más nyers termény befogadására szánt fa-edények és dobozok, jó butorok stb. számot tennének a versenyzés magas fokán álló központi kiállításokon is. Hasonló elismerést érdemelnek a távolabbi városok (Arad, Szeged, H.-M.-Vásárhely, Békés) tanműhelyei is.

Dicséretes az is, hogy az említett kézműves iparágakban csak a napi használatra szánt közkeletű czikkekkal találkozunk. A remekmunkák iránt való hajlam, mintha letűnőfélben volna a jó alföldi iparosnál, mely a jóra, gyakorlatira helyezi a súlyt és mellőzi a felesleges és divatját multa czifraságokat és czafrangokat. Azonban az egyes ipari termévények előállítására érdekében jelentkező modern technikai eszközök, nevezetesen a jobb anyag, jobb szerkezet, segédgépek, új ipari eljárások alkalmazása, — a mi az ipari termelést jobbá és olcsóbbá teszi, — még jórészt ismeretlen fogalom.

Elöl Dessewffy csanádi püspök, Blaskovich Ferencz orsz. képviselővel.

AZ IPARCSARNOK.

Ifj. dr. Hollán Sándor amateur főelőtel.

Középen Dessewffy Sándor püspök, mellette Hegedüs Sándor miniszter, bátról Szerényi miniszteri tanácsos, Vértessy oszt. tanácsos, Mittenberger pápai kamarás; jobbról Fiedl Ede temesvári kamarai elnök, Décsy Lajos és Dessewffy Béla jászágorkormányzó.

A MAKÓI PÜSPÖKI PALOTA PARKJÁBAN.

Öszinte elismeréssel kell végül megemlékeznünk a szepnemről, melynek kézi munkáiból igen kedves kis szobát állított össze ennek az osztálynak a rendezője, *La Roche* Boriska úrnő, a ki izléssel csoportosította a kézimunkáiban ügyes és járatos csanádi hölgyek szemrevaló készítményeit.

A kiállításnak két irányban lehet üdvös tanúsága; t. i. ha a helyi közönség, megismerve a földaralásra és pártfogásra érdemes készítményeket, ezek érdekében társadalmi mozgalmat indít; másfelől pedig, ha a természetben mutatkozó hézagokat a társadalom, a hatóság és az állam egyesült erővel pártolja és így vállvetett közös munkával érvényesítik jótékony befolyásukat a helyi ipar izmos és arányos kifejlesztése érdekében.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter jelenléte anyagi támogatással biztosította a sikert, sőt személyesen is lejtött megnyitni a kiállítást, aztán fáradatlan kitartással végig járt minden

csarnokon, szoba ereszkedett minden kiállítóval, elismerő szavakban, buzdításban nem fukarkodott, de e mellett észrevette a hibákat, hiányokat is.

Az ilyen közvetlen érintkezésnek pedig a vidéken sokkal buzdítóbb a hatása, mint a fejlett gőzpontokban. Ezért kétségtelenül nagyban emelte a makói kiállítás hatását és eredményességét is a kereskedelmi kormány vezetőjének közvetlen, buzdító érdeklődése, bátorítása.

Végül pedig meg kell említenünk, hogy maga a kiállítást rendező város is határozott léptekkel emelkedik a modernebb vidéki nagy városok közé; terei szépek, szabályosak, utcái tágasak, középületei gyarapodnak, villamos világítása egészen modern, püspöki parkja pedig igen érdekes és vonzó specialitás. Maga az egész város az civilizáció és kultura felé törekszik minden alkotásában és ezt akarta szolgálni a makói kiállítás is.

Galléri Mór.

Középen Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter Dessewffy Sándor csanádi püspökkel.

A MAKÓI KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA. — Ravasz Imre fényképe.

LA ROCHE BORISKA, A NŐMUNKA-CSOPORT RENDEZŐJE
A MAKÓI KIÁLLÍTÁSON.

5. Pal vreme sukarez
Hin ruka szelenez;
Azsel o esirliklo.
Szo leszke charmato,
Szo leszke malori,
Kaj dzsial panori,
Szo leszke e ruka?
Hin leszke maj dukha,
Pal escriben csorja,
Hin joj biamaloro.
6. Hin mre szerka szapano;
Devla mar adaleszke,
Devla mar leszke voygi,
Ko man anel brigoygi!
Paslyolas pal mre mujsza,
O beng leszke del pada,
Tatesz th'aven e pera,
Paslyon leszke chucsergya!
7. Na rova mre gule daj,
Tho pasel temez tre esaj;
Devla lime phiravel,
Upre cesozes isabel.
- Tavas napján majd
Kopasz fa kihajt;
Arva madár halgat.
Mi neki a harmat,
Mi neki a liget,
Hol a patak siet,
Mi a viruló fa?
Nem bánja, mióta
Még halt dalos párja,
Arvaságban árva.
- Könyvtől ázik az én kendőm;
Verje meg az én teremtőm,
Verje meg a lelkét annak,
Ki az oka bánatomnak!
Ki a karjaimba vágott,
Órióg vossen annak ágyat,
Tüzes legyen bőre, bele,
Kigyó, béka haljon vele!
- Anyám, értem ne járj sírva,
Ha messi föld temet sírba:
Az egész föld az Istené,
S egy menny borúl minden fölét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle augusztusi kötetében az első közlemény a társadalom és politika egyik nagy kérdését tárgyalja *«Szociális kérdések»* cím alatt. A cikkben Jobb Lajos ismerteti meg egy francia könyvet, mely Waldeck-Rousseau francia miniszterelnöknek szociális tevékenységét tünteti föl, magában foglalván Waldeck-Rousseau-nak a képviselőházban, a szenátusban, a szakszervezetekben a szociális ügyekről mondott beszédeit, s a megyefőnökökhöz intézett utasításait. Horváth János folytatja és befejezi dolgozatát a magyar irodalom egyik úttörőjéről, Báróczi Sándorról, a XVIII. század jeles prózaírójáról, kinél nem lehet eléggé sajnálni, hogy tehetségét annyira lekötötte az aranyesinálás szenvedélye. Acsádi Ignác *«Magyarország és a szentszék 1000—1417»* címen érdekesen ír Fraknoi Vilmosnak Magyarország egyházi és politikai összeköttetését a konstanzi zsinatig tárgyaló művéről. A szépirodalmi közlemények közt kapjuk *Svetlov* orosz író *«Az élet útjai»* című regényét, *Ambrozosics* Dezső fordításában; *Kozma* Andor *«Isten veled szerelem»* költeményét s *Bogdánfy* Lajos fordításában *Lemoyne* egyik költeményét. *Kropf* Lajos *«A szent korona történetéhez»* cím alatt a napokban elhunyt Stillman amerikai és angol publicista könyvből egy fantasztikus részletet közöl arról, hogy mint Kossuth lelkes tisztelője, mily megbizottsággal járt 1853-ban Pesten, hogy itt az Orsovánál elásott koronáról tájékoztassa magát s azt kivigye külföldre Kossuthnak. — A könyvismertető *«Értesítő»* rovat Herczeg Ferencnek *«Arianna»* címen megjelent kötetével, (írta Riedl Frigyes) és Körösi Józsefnek a részvénytársulatok 1874—1898 pénzügyi eredményeit feltüntető statisztikai művével foglalkozik. A *«Budapesti Szemle»* előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

Az ellenreformáció kora. Ez a címe a *Marziali* Henrik által szerkesztett s a Franklin-Társulat és Révai-testvérek kiadásában megjelent *«Nagy képes világtörténet»* sajtó alól most kikerült 8-ik kötetének. Eat a 655 oldalra terjedő kötetet a szerkesztő, Marziali Henrik írta s kimerítően, érdekesen tárgyalja benne a II. Fülöp korabeli hatalmas Spanyol-

országot, II. Fülöp harcait a protestánsok s mókrok ellen, Olaszország s Németalföld ekkori viszonyait, Anglia történetét, a francia vallás- és polgárháborúkat. A kötet második részében a harmincéves háború küzdelmeit olvashatjuk; e résznek különös érdekességet ad az akkori Magyarország és Erdély történetének ismertetése. A harmadik rész a francia abszolút királyság megalapítását s az angol parlamentaris alkotmány győzelmét adja elő; függelék gyanánt pedig közölve van a somlyai Báthoryak fejedelmi családjának nemzedékrendje. A terjedelmes kötet tartalmát még becsebbé, még érdekesebbé teszi a sok szép műmelléklet, térkép és szövegkép. Ez utóbbiak száma 134, közte számos, régi nagy műbecsű kép hasonmása. Műmelléklet 53 van, közte háromszínes. Térképet is hármaltunk, melyek közül ránk nézve különösen érdekes az, mely Magyar- és Erdélyországot Bethlen Gábor halála évében tünteti elénk.

Magyar Könyvszemle. A Nemzeti Múzeum könyvtárának közlönye, a hazai bibliografiai törekvések érdekeinek képviselője: a *«Magyar Könyvszemle»* ez évi második kötete számos cikkel szolgálja a maga elé kitűzött célt. *Fraknoi Vilmos* egy pálos szerzetesnek: *Hadnagy Bálint*nak munkáiról ír ismertetést. *Czakó Elemér*, az Iparművészeti Múzeum könyvtárnoka hosszabban foglalkozik a könyvnyomtatás és könyvdiszítés iparművészetével, számos illusztrációval mutatva be a letűnt múlt és a jelen nyomdászati előrehaladását. *Naményi Lajos* első közleményét nyújtja a nagyváradi nyomdászati történetnek, s több új adattal járul az első nagyváradi nyomdász: *Hoffhaltz Rafael* működéséhez (XVI. század) történetéhez. *Dr. Esztergár László* a párisi kiállítás alkalmából megtartott bibliografiai kongresszusról számol be. A *Schönherr Gyula* szerkesztésében megjelenő folyóirat egyéb rovatai is nagy szolgálatot tesznek a magyar könyvszemle irodalomnak.

Az Athenaeum kiadásában megjelent: *«Magyar és német kézi szótár, tekintettel a két nyelv szólásaira.»* Szerkesztette *Kelemen Béla* székesfejvári főreáliskolai tanár. A szerkesztő magyarság dolgában lehetőleg tárgyilagos iparkodott lenni. Szerinte a mi nyelvünk újabb fejlődésének terméke s életképesnek bizonyult, vagy legalább annak ígérkezik, följegyzendő, tekintet nélkül arra, melyik nyelvészeti párttól származik. A német szövegben az osztrák helyesírás által megszabott írásmódot követi. A függelékben közli az erős és rendhagyó (vegyes) igék táblázatát. Ára köte 4 korona.

Lea; regény három kötetben. írta *Marcel Prévost*. Anélkül is hírnévre jutott francia szerzőnek e műve második része az *«Eros szüzek»* című ciklusnak, mely a *«Frída»* című regényvel kezdődött meg. A nők önállóságáért, a férfikkal való egyenlőségéért folytatott küzdelem van rajzolta mindkét regényben,

A MAKÓI KIÁLLÍTÁSBÓL. — RÉSZLET A NŐI MUNKÁK CSOPORTJÁBÓL.

az elsőkben a küzdelem előkészítése, a másodikban, a *«Lea»*-ban további folyása és bukása. Az önállósulni kívánó nők útját számos akadály néhezíti: a legnagyobb ezek közt a természet törvénye, a mely az ész parancsa ellenére is szóhoz juttatja a női szívet s urrá teszi benne a szerelmet. Ebben a küzdelemben az eszmék és az érzések közt Lea, a főnök, tragikus végre jut. A cselekvény Páris társadalmi életének keretében van elmondva. A fordítást *Elek Arthur* végezte. Ára három korona; az Athenaeum kiadása.

A Magyar Tud. Akadémia kiadásában megjelent: *«A rendőrség természete és állása szabad államban»*, melyet *Concha Győző* rendes tag, mint székkfoglaló értekezést olvasott fel. Továbbá *«Emlékbeszéd gróf Andrássy Manó levelező tag felett, báró Radnászy Bélától»*. Ezen füzeti ára 30 fillér, az előbbi pedig 80 fillér.

Az állatok világa. Ezen irodalmi vállalatnak a 31-ik füzeté is elhagyta a sajtót. A szépen illusztrált füzetben a medve-félék ismertetése véget ér s az úszólábúakra kerül a sor, vagyis a fókákra, a melyekről sok érdekes olvasunk. *«Az állatok világa»* a Légrády-testvérek kiadásában jelenik meg; egy füzeti ára 80 fillér.

A mikroszkópi gyakorlat elemei. A természetbúvárok egyik legnélkülözhetetlenebb eszköze a mikroszkóp, a melynek kezelése azonban sok tudást és gyakorlatot kíván. S erre ad útmutatást a jelen könyv, mely kezdők számára készílvén, eme feladatának derekasan meg is felel. Két részre van osztva; az egyik rész, mely gyakorlati útmutatást nyújt a mikroszkóp használatára. — *Dr. Lendl Adolf* írta, a második részben pedig *Kohaut Rezső* ad útmutatást a mikroszkópi preparátumok készítésére. A könyv, melyben 66 ábra is foglaltatik, *Dr. Lendl Adolf*nál (Budapest Donáti-utca 7. sz.) rendelhető meg.

Földrajzi közlemények. Szerkeszti *Berecz Antal*. Kiadja a Magyar Földrajzi Társaság. XXIX. kötet V—VII. füzet. Ezen füzetben *Gerster Béla* ír a kivándorlásról, *Kiss Gyula* a szibériai «tundrá»-król, *Pompéry Elemér* a Nicaragua csatornáról, *Dr. Márki Sándor* történeti falitérképeinkről, *Hanusz István* az éghajlati módosításokról. Ezenkívül több apróbb közlemény foglaltatik az érdekes tartalmú füzetben.

Turul, a magyar heraldikai és genealogiai társaság közlönye. XIX. kötet 2. füzet Szerkeszti *Schönherr Gyula* és *Varju Elemér*. Kiválóan érdekes tanulmányt ír benne *Dr. Karácsonyi János* Hunyady János származásáról, azt bizonyítván, hogy a nagy hős csakugyan oláh eredetű magyar volt s annak is érezte magát. *Dr. Wertner Mór* az Árpád-kori udvarbírák genealogiájáról, *Petrovay György* pedig a Szaplonczay-család leszármazásáról értekezik. Ezenkívül több figyelemre méltó apróságot is találunk a füzetben, mely egyéb czímerrajzok közt a Pethendi Budaiak színes czímerrajpét is közli.

Angol iparművészeti kiállítás. Az Iparművészeti Múzeum a tavaszkor kiállítást rendez Budapesten a *glasgowi* nemzetközi iparművészeti kiállítás kiválóbb modern angol lakásberendezési tárgyiból s a nevesebb angol művészek műtárgyaiból. Az angol művészek örömmel fogadták a kiállítás tervét és már meg is alakult a kiállítás előkészítő-bizottsága.

A KIÁLLÍTÁS IPARCSARNOKA.

RÉSZLET A PÜSPÖKI PARKBÓL.

A DEÁK FERENCZ-UTCA.

A FÜTÉR.

A MAKÓI KIÁLLÍTÁSBÓL.

MI UJSÁG?

Lapunk szerkesztője, *Nagy Miklós*, e hó 3-án pár hétre elutazván, ez idő alatt a lappal összefüggő személyes ügyeket egyik főmunkatársunk, *Szivos Béla* intézi el.

Károly Ferencz József főherczeg útja. Miután a fiatal főherczeg hosszabban időzött az erdélyi részekben, augusztus 2-ikán távozott a *borgói* szorson keresztül és Bukovinába ment.

Augusztus 7-ikén a főherczeg *Romániába*, Sinajába érkezett, a román királyi pár látogatására, s négy napig vendége lesz a román udvarnak. *Károly főherczeg* rövid kirándulásokat tesz Sinaja vidékén, a királyi pár és a román trónörökös pár társaságában.

Szilágyi Dezső halála után még az egész héten érkeztek a részvétet kifejező levelek és táviratok az elhunyt rokonához, *Lukács Sándor* pénzügyi tanácsoshoz. A lakásban az egész héten tartott a hagyományok emlékeztetője és a könyvek és festmények, úgy hogy ezek leltározására a rokonok szakértőket kértek.

Szilágyi könyvtára igen gazdag jog- és államtudományi művekben, ó-kori és újabb klasszikusok munkáiban, a külföldi és hazai szépirodalom termékeiben, sőt a jelesebb külföldi és magyar színműveket is megszerezte, miután nem szokott színházba járni. A festményeket szenvedélyesen gyűjtötte, de csak régieket, s főleg bibliai tárgyúakat. Szép rézmetszete is sok volt, ezek egy része *Napoleonra* vonatkozik. Szobrai is mutatják előkelő ízlését, valamint több masszív butor. A hagyaték összeírását e hó 8-ikán fejezték be, s az értéket 80,000 koronára állították. Ebben van Szilágyi vagyonának legnagyobb része. A könyvtár, melyet *Vastagh Gyula*, az Eggenberger-féle könyvkereskedő czég birtoka becsült, 3000 kötetből áll. Képet összesen 270 darabot találunk régi olasz és francia mesterektől. *Karlovsky Bertalan* festőművész 50,000 koronára becsülte a képtárat. A 24 darab szobor értéke *Kallós Ede* szobrászművész becslése szerint 10,000 korona. Az ék-

szerek között van négy darab antik gyertyatartó, egy szép mívű ezüst czukortartó és egy tizenkét személyre való evészkészlet. Nagyon szép a diszruha ékszere, a mentekötő, a csat, a boglár és a gombok. Több értékes mellítűt és arany meggyöngyös inggombot is találtak a hagyatékban. Az ékszerek értéke 1934 korona. Ezeket az V-ik kerületi előjáróság pénztárában helyezték el, úgyisint a hagyatékban talált két darab osztrák vöröskereszt sorsjegyet és egy Salm-sorsjegyet is. A többi ingóságot és Szilágyi iratait a hatóság a család megbizottjának, *Poynár Özsébknek* adta át.

Szilágyi és szülővárosa. *Nagyvárad* város közgyűlése elhatározta, hogy az apáca-utczát, a melyben Szilágyi Dezső született, Szilágyi-utczának nevezi el, a szülőházat emléktáblával jelöli meg, s gyűjtést indít Szilágyi Dezsőnek Nagyváradon emelendő szobrára.

Erzsébet királyné genfi emlékoszlopa. A genfi osztrák-magyar kolónia emlékkövel akarta megjelölni azt a helyet, a hol *Luccheni Erzsébet* királynét megtámadta. Erre a czélra szép összeg pénzt gyűjtöttek össze és már meg is akarták rendelni az emlékművet. A gyűjtő-bizottság engedélyt kért az államtanácsától az emlék fölállítására, azonban a tanács megtagadta az engedélyt. A tilalmat semmivel sem indokolták, de általában azt hiszik, hogy azért nem akarják megengedni az emlék fölállítását, mert attól tartanak, hogy az anarchisták, a kik az utóbbi időben nagyon elszaporodtak Genfben, meggyalázzák és ez kellemetlenségekre vezethetne.

Szontagh Pál tünneplése. A közélet tisztelgetremelő veteránjának, *Szontagh Pálnak*, ki most töltötte be 80-ik évét, a görög evang. egyházmegye *Csetneken* tartott közgyűlésén egyszerű, de őszinte és szívhez szóló ünnepet rendezett. *Szontagh Pál* az esperességi felügyelőnek hozzá intézett beszédére kijelentette, hogy őseinek vallási és hazafias érzényei mindig szemé előtt lebegtek. A hit, a hazafiaság és

az akarat voltak mindenkor munkásságának emel- tyüi s most, midőn a gömőri ev. esperesség koszo- ruját illeti ősz fejére, tudatában van annak, hogy a kötelesség nemcsak a kiszabott ideig, hanem a halálig teljesítendő. Ő ezt igyekszik megtenni, hogy Pál apostolkték a hervadtatlan koszorúra is érdemes tegye magát. Ezer koronás alapítványt is tett, s azt az esperesség szabad rendelkezésére bocsátotta.

A Deák-mauzóleum. A kerepesi-úti temetőben Deák hamvai fölött emelkedő mauzóleum annyira megrongálódott, hogy nagy javításokat kíván. A mauzóleum fentartása a főváros hatóságát illeti. A mérnöki hivatal 45,000 koronára számítja a költségeket. A mauzóleum freskóit a nyirkos levegő annyira megrongálta, hogy alapos átfestést vált szükségessé. Magán a mauzóleum épületén repedések támadtak.

I. Napoleon ágya a betléri kastélyban. Az Andrássyak múkínsekben gazdag betléri kastélya érdekes történelmi dologgal gazdagodott. Andrássy Géza grófné született Kaunitz Eleonóra ugyanis család- jának austerlitz-i ősi kastélyából Betlérbe vitette azt az ágyat, a melyben I. Napoleon 1805-ben az austerlitz-i csata alkalmával aludt. A történelmi nevezetességű ágy rokokó-stílusban készült, nagy és széles menyecettel, és remek szövettel bevonva. A szövet most már nagyon szakadozott és főleg hiányos, mert sokat letéptek belőle azok a turisták, a kik Austerlitzben megtekintették. A nagy méretű ágy remeke a tizennyolcadik század műiparának. Az ágy aljában gépezet van, a melyvel a súlyos alkotmány könnyen mozdítható egyik helyről a másikra.

HALÁLOZÁSOK.

MARAI EMIL, az ifjabb írói nemzedék egyik tehetséges lyrai költője, ki a drámaírásban szintén biztatón jelentkezték képességeivel, augusztus 6-án elhunyt 30 éves korában, Budapesten. Kora halála, a hivatott tehetségnek fejlődése közben történt elmulása, nem csupán a baráti körre fájdalmas, mely egyéni tulajdonlásért is kedvelte, hanem mert az irodalomban már szép helyet biztosított magának több verses kötetével, színpadra készített dolgozataival, idegen színdarabok áttulajdonlásával és hírlapírói munkássággal. Makón 1871-ben született, tizenhárom éves korában a budapesti rabbi-képző szemináriumban folytatta tanulmányait, de az irodalmi pályát választotta csakhamar. Verses kötetet gyorsan ráfordították a figyelmet. A Petőfi-Társaság tagul választotta, a Nemzeti Színház drámaírói bizottságának tagja lett. Irodalmi munkásságáról közelebb bővebben szólnunk. Halálát két hónapig tartó kínos betegség, szívhártagyuladás előzte meg. Augusztus 8-án délelőtt temették el a holttestét kivánsága szerint Makóra vitték, szülői hamvai mellé. Koporsóját elárasztották virágokkal s a budapesti búcsúzóira igen sokan jelentek meg. *Wlassics* közoktatási miniszter az Otthon irói kör elnökségéhez intézett táviratban fejezte ki részvételt. Az első beszédet a koporsónál *Weissburg* Gyula rabbi mondta, aztán *Rákosi Jenő* szölt meghatóttan az 'Otthon' nevében, *Beothy László* igazgató a Nemzeti Színház, *Ábrányi Emil* a Petőfi-Társaság nevében. Végül *Beregi Oszkár*, a Nemzeti Színház művésze elszavalt az elhunytunk azt a költeményt, melyet egy fiatal írórtára, *Neszmy* Arthur halálára írt. Ezután kivitték a koporsót a vasútra, s néhány író barátja is elkísérte Makóra, hol augusztus 9-ikén kora reggel adták át az örök nyugalomnak.

POPOVICS NIKANOR szobrászpók, 71 éves korában, augusztus 4-ikén meghalt Temesváron. Született Kisfaldon 1831., hol atyja szerb néptáncos volt. Verbászton Brankovics patriárka tanulóvársa volt, aztán Pesten jogot, Karlovczán meg teológiát hallgatott. Tanulmányai végeztével megnősült s világi pap, majd 1860-ban a karlovczai szerb gimnázium tanára lett, honnét két év múlva Bacinczára tettek plébánosnak. 1865-ben tiszteletbeli esperes, 1875 és 1879-ben képviselő a karlovczai szerb kongresszuson, 1880-ban plébános Csurgón. Neje halála után, midőn három leányát is férjhez adta, 1890-ben a szerzetes rendbe lépett s csakhamar a beocsini zárdá kormányzója lett; mikor aztán Brankovics Györgyöt patriárkának nevezték ki, helyébe Popovicsot választották meg görögkeleti püspöknek. 1895-ben súlyos lábfájása támadt s ballább le kellett meniesni. Halálát három férjes leánya gyászolja. Temetése augusztus 6-ikán nagy egyházi pompával ment végbe.

BENCZE ISTVÁN, duna-földvári apát-plébános, életének 62-dik évében, Dunaföldvárot. Nagy tudomány pap volt, szép vagyonát már életében jótékonykásra fordította; legutóbb 42,000 korona alapítványt tett a duna-földvári, bonyhádi iskolákra és szegény iskolás tanulók fölségélyezésére. Ezen kívül 14 ezer koronát tett le a bajai főgimnázium tanulóinak jutalmazására.

BARATIÉRI ÖRÖSTES olasz tábornok meghalt augusztus 8-ikán a déltiroli Szerzingben, 60 éves korában. A tiroli Condinóban született, s mint katoná, Garibaldi zászlaja alatt kezdte pályáját. Vitéz katonának bizonyult, s Afrikában is sok érdemet szerzett, úgy hogy 1891-ben Eritrea új gyarmat kormányzójává nevezték ki. Mikor Menelik abisszínai király rátámadt a hódító dalaszokra, Baratiére egész bizalommal rábízta Olaszország afrikai gyarmata és hadserege sorát. Menelik 1896 márczius elsején a véres aduai csatában megsemmisítette az olasz hadsereget és az új gyarmat elveszett, Baratiére súlyos mulasztások bizonyultak. A hadi törvényszék fölmentette ugyan, de szomorú magányba kellett vonulnia.

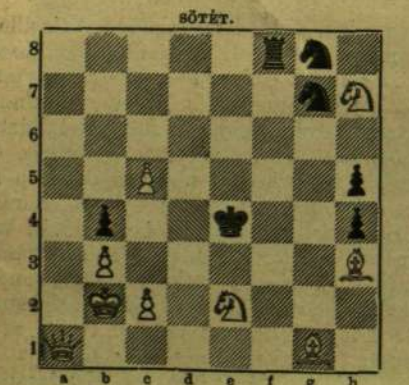
Elhunytak még a legközelebbi napokban: **SZEBENY VIDOR**, nyug. kir. ítélőtáblai bíró, életének 53-ik évében, Budapesten. — **HUNYADI JÓZSEF**, esperes-plébános, Sóvárt, 75 esztendő korában. — **CSAJKA LAJOS**, történeli esperes-plébános, 56 éves korában, Törtel községben. — **TICHY KÁROLY**, ügyvéd, volt törvényszéki bíró, Nagy-Váradon, kilencvenkilenc éves korában. — **FÜZS SÁNDOR**, földbirtokos, nyug. főszolgabíró, Sárosmege térség hatóságai bizottsági tagja, 68 éves korában, Lemes községben. — **VARGA FERENCZ**, műépítő, a debreczeni ipar- és kereskedelmi bank igazgatója, városi bizottsági tag, Debreczenben, 67 esztendő korában. — **BREM JÁNOS**, járásbírószéki telegkönyvezető, élete 64-ik évében, Székelyhídon. — **ELERÁNTI JÓZSEF**, a cseglédi állami polgári fű- és leányiskola igazgatója, 59-ik évében, Csegléden. — **SCHÖNBERGER SOMA**, egri törvényszéki orvos, 73 éves korában. — **AJKAI ARAY FERENCZ**, földbirtokos, Kis-Köcsönben, 30 esztendő korában. — **LANG OTTÓ**, hírlapíró, a 'Borsodmezei Lapok' segédszerkesztője, 26 éves korában, Miskolcon. — **HALÁSZ KÁROLY**, telegkönyvezető, Csepregen, 54 esztendő korában. — **SCHUL SÁNDOR**, gyógyszerész, 34-ik évében, Tatán. — **KÖRÖSI JÓZSEF**, máv. hivatalnok, ki a budapest-józsefvárosi pályaudvaron volt alkalmazva, Dobsinán, 32 éves korában. Kiterjedt rokonsága, közte Körösi Albin kir. tanfelügyelő és Kovács Albert, volt országgyűlési képviselő gyászolja. — **TICHY ÁKOS**, a pesti könyvnyomda részvénytársaságának hosszú időn át korrektora, a nyomdászok szakköré 'Évkönyvének' szerkesztője, ki a szépirodalom terén is működött, 38 éves korában. — **LEMBERGER LIPÓT**, főrabbi, Rozsnyón, 67 éves korában. — **Szombatsági SÁRMEZSY MÁNÓ**, földbirtokos, Kurtieson, 47 esztendő korában. — **Ifj. HÁGER JÓZSEF**, az egyesült téglá- és csemmentgyár részvénytársaság irodafőnöke, 29-ik évében, Budapesten. — **MARTON JENŐ**, a Fonciére biztosító társaság kaposvári osztályának tisztviselője, 19 éves korában. — **SWOBODA ALBIN**, német színész, ki a múlt évtizedekben mint operetta-énekes jó névnek örvendett, 1875—1878-ban a budapesti német színház igazgatója, a legutóbbi években egy bécsi színház csónás, előregedett tagja volt, 65 éves korában, Drezsdában.

LEGRÁDY ANNA, Legrády Károly orsz. képviselő leánya, rövid betegség után, 20 éves korában, Budapesten, s nagy részvét közt temették el. — **ÖZV. UVVARELYI KÁROLYNÉ**, Debreczen városi egyik köztisztviselőben élt matrózné, Dr. Udvarhelyi Károly alagi orvos édesanyja, Sáska Mihály miniszteri felügyelő nővére. — **ÖZV. UVVÁRY IGNACZNA**, szül. Littmann Teréz, Budapesten, 50 esztendő korában. Ujváry Aladár kétélyminiszteri számtárs édesanyját gyászolja az elhunytban. — **FERES GIZELLA**, Fejes Tivadár leánya, 35 éves, Kassán. — **LING LAJOSNÉ**, szül. Pach Anna, 57 éves korában, Tatán. — **VARGA ROZÁLIA**, Varga György és neje, Róssu Mária leánya, 22 éves korában, Székudvaron. — **DR. FISCHER MÓRNÉ**, fővárosi ügyvéd neje, 38 éves korában, Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

2235. számú feladvány. Hőfflein W.-tól.

(II. díjat nyert feladvány.)

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2218. sz. feladvány megfejtése Grüsemann R.-tól.

Table with chess moves: 1. Hh4-g6... He5-g6: (a) 1. ... Kt4-sz. 2. Vd5-h5+ stb. 3. g2-g3-g4 mat.

A 2219. sz. feladvány megfejtése Laws B. J.-tól.

Table with chess moves: 1. Hd6-c4... d5-c4: (a) 1. ... Ba6-a7 (b) 2. Be5-e4... f5-e4: 2. Be5-d5+ stb. 3. Vh4-d6 mat.

Table with chess moves: 1. ... Fc8-d7 2. Be5-e6... t. sz. 3. V v. B v. H mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomayán: Németh Péter, — Lipótvári: Hoffbauer Antal. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Keckeméten: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 28-ik számában közölt képtalány megfejtése: Föl a hegyre, szüretelni!

Szerkesztői üzenetek.

Kaszinó. A 'Buda' városnevet különbözőképp magyarázzák, a 'Pest' azonban kétségtelenül szláv szó, melynek jelentése: kemence. Különböen a 'pests' szó maig is ély a magyar nyelvben, a mennyiben a tűzhely néveléi vidéken most is 'pests'-nek vagy 'pestes'-nek nevezik.

Vác. V. K. Hogy hová fémették a váci csatában 1849 július 11-én elesett orosz tiszteket és katonákat, nem tudjuk; bizonyos, hogy a holttestek nagyobb részét a Dunába dobták.

Rhexenor. A kérdéztet automobil-gyáraknak Budapesten is vannak képviselői: Csáky Róbert mérnök, Gyár-utca 44. sz. — Automobile Union de Paris magyarországi fiókja, VIII. József-körút 32. — 'Peugeot' vezérléképviselője VI. Városligeti-fasor 42. szám; — Magyar kiviteli és csomagzállítási részvénytársaság automobil osztálya, Mérleg-utca 11. szám.

Ének az első csokról. Habogy előjöz hozzánk. Mind a kettőben vannak csinos részletek, mind a kettőben van hangulat. Az elsőben azonban rontja a hatást néhány erőltetett kifejezés, feltűnő reminiscencia, a másik meg el van nyújtva.

A mező dalosai. Rajz. Tulajdonképen természetrajzi értekezés, mely a mező s mocsár madarainak pusztulását eseteli; de ebben sem mond újat, mind jobban meg volt már ez a szaklapokban írva. A ezimet sem jól választotta meg, hiszen pl. a tuzokot, bibiczet, foglyot, csak még sem mondhatjuk 'dalos'-nak.

A csongrádi vár. Történeli elbeszélés. Jól van megírva s érdekesnek is mondható, de nagy baja az, hogy az író nem ismeri a honfoglalásokról viszonyokat s hőseit is olyan fegyverzetben, felszerelésben szerepelteti, a melynek akkor még ismeretlenek voltak; különösen nehéz, páncélos gyalogságnak hirtelen sem volt a honfoglalóknál. Aztán az is bizonyos, hogy a 'Csongrádi' szó egyszerűen szláv eredetű, annyit jelent, hogy fekete vár. A ki történeli elbeszélést akar írni, mindenké elött behatóan tanulmányozza annak a kornak történetét, a melyről írni akar.

Az öreg táblalábú kardja. Nem lehet azt mondani, hogy rossz vers; egyes részei csinosan hangzanak, de az egészből hiányzik az erő. Különbösen, a hol a régi táblalábú kard hazafele érdeket akarja festeni, lakatlan vándorsorog a márcziusi órák nagyon is jól ismert gondolatokörében. Hogy az ilyen vers érdekelt keltsen, ahhoz első sorban vagy az kell, hogy tartalma az újdonság varázsszával hasson, vagy az, hogy a nem egészen új tartalmat a kifejezés ereje, jellemzettsége vonja be az újdonszerűség színezetével.

Nem közölhetők: T. E.-hez. A legszebb énekek. Ábránd és való, stb. A jókora esomé versből egyet sem találunk közölhetőnek. Nem igen van érdekes mondanivalója, a magyar vers se valami hangzatosán esendül ajkán. Ilyen verset némi kevés gyakorlattal akkárki írhat. *Elmelengetve. Apró versek.* Gyakorlott verselés, szentimentális hang, régesrég elkopott frázisok, *Lemonádás, Leborult, az éjnek.* Nincs semmi olyan mondanivalója, a mi érdekelhetné az olvasót; e mellett verselése is nagyon kezdetleges. *Filozoféma. Szállj én daloskám.* Szentimentális, tartalmatlan döngéscélés. *Tündérvilág. Virrad virrad. Betűr vagyok. Harmat csillag. Gyöngye kísérletek* a népdalok modorában, a népdalok friss közvetlensége s érzelmi gazdagsága nélkül. *Háttér szerelem. Nyári történet. Kórházban.* Az ilyen versek, a nélkül, hogy valami különös rosz tulajdonságaik lennének, teljesen hidegen hagyják az olvasót; szentelenc, nem keltenek hangulatot. *Lehullt virágok. Hulló csillag.* Semmit mondó kis apróságok. *Versék (A viszonzatlás stb.)* A jókora esomé versben nem igen találunk olyat, a mely azzal biztatna, hogy szerzőjük valaha jókat is fog írni. *En egy külön világ vagyok.* Nagyon gyenge. *A kincs. Régi korszak... Sipot, dobót... Közpári históriák,* az utolsó még homályos is. *Hibá járom. Hajós vagyok.* Az első job, bár ennek is olyképp ismert már a gondolata. Nyelvézéréke is bizonytalan.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Az 1899. évben végrehajtott

IPARSTATISZTIKAI

fölvételek módszere.

IRTA

DR. HEGYESHALMY LAJOS miniszteri osztálytanácsos.

Ára füzve 2 korona.

Az ipari munkások

baletet ellen való biztosítása külföldön.

IRTA

DR. BÉKÉSY SÁNDOR kir. ipari felügyelő.

Ára füzve 2 korona.

Magyar királyi államvasutak.

Mérsékelt áru menettérti jegyek kiadása Szent István ünnepnap alkalmából.

A Szent István-ünnep alkalmából a magyar királyi államvasutak, valamint a Kassa-Oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól — (az üzemükben álló összes helyi érdekű vasutak állomásainak, valamint a szomszédos forgalomnak kizárásával) — Budapestre mérsékelt áru menettérti jegyek adatkak ki olyképp, hogy az utasok az I. kocsiosztályban két II. osztályú, a II. kocsiosztályban két III. osztályú egész jeggyel, a III. osztályban pedig egy II. osztályú rendes menetjeggyel Budapestre és vissza utazhatnak. Gyorsvonaton megfelle gyorsvonatu jegyek váltandók. Ezen jegyek folyó évi augusztus hó 15—20. napján — az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban Budapestre közlekedő — valamennyi személyszállító vonathoz (express-vonatok kivételével) kiadatkak, a visszautazásnak pedig augusztus hó 20. és 21. napjain, legkésőbb azonban az augusztus hó 21-én este induló vonattal meg kell történnie. Ezen jegyekkel augusztus hó 20-dika előtt visszatérni nem lehet; azokkal utmegszakításnak sem menet — sem jövetkor helye nincs. Megjegyezzük, hogy az I. és II. kocsiosztályban utazók a visszatérés alkalmával is mindkét menetjegyet felmutatni tartoznak, miért is Budapestre érkezve ezen jegyek csak előmutatandók, de le nem adandók. Gyermekekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik. Budapest, 1901. évi július 15-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatója.

Császárfürdő BUDAPESTEN 9018 től és nyár gyógyhely. Előszórang. E kőnesvízi gyógyfürdő, pártalan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz naszódkkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet (Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 korona. ZOLTÁN BÉLA gyógyszerterában 6 es. és k. felsége József főherceg udv. szállítója, Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-ter 9043

MARGIT-CRÉME, mely vegyítiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakfát, bajuszt pár perc alatt feketeire vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetesen színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazásas igen egyszerű. Nem piszkál. Ára 2 kor. 80 fillér. 9057

MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakfát, bajuszt pár perc alatt feketeire vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetesen színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazásas igen egyszerű. Nem piszkál. Ára 2 kor. 80 fillér. 9057

A „Zenélő Magyarország“ zongora és hegedű zenemű-folyóirat, megjelenik minden hó 1 és 15-én mindenkor 12 oldal tartalommal a legújabb s modern zenemű-újításokkal. Kitérve a budapesti országos kiállításán 1896. é. a párisi 1900. évi vilákiállításán — s szerkesztő-kiadójának s ő szék. és apostoli királyi Felsége legmagasabb megelégedését méltóztatott nyilvánítani. Rendes munkatársai az ország legismertebb magyar szerkesztői s a külföld világhírű compositorai, a kiknek legsikerültebb szerzeményeit közli a continensen egyedül álló zenemű folyóirat. Előfizetési ára évenként 6 füzetre, 72 oldal zenemű tartalommal 3 korona, mutavány fuzet 60 fillér beküldése ellen bérmentve küldi a „Zenélő Magyarország“ — Kálmán Ede zenemű-kiadóhivatala és zeneműkereskedése, Budapest, VIII., József-körút 24.

Dr. Lengyel nyirfabalzsam. kir. szék. Svédhona. Már magában van azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a legkínzóbb szépiószter volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a felfaláló utasításai szerint balzsammá alakítatik át, csak akkor nyer ugyazólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrésztet, már másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehére és gyöngéde válik. Ezen balzsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczsinat, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdöséget kölcsönöz; a legvidébb idő alatt előtűnteti a szépiót, májfoltot és anyajegyeket, orvosságot, bőrtátkát s a bőr minden más egyéb tisztáltsátságát. Ára egy koronának használati utasítással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszerterában. A nyirfabalzsam által párházt lett bőr konzerválására ajánlatos ezzel egyidejűleg a Dr. Lengyel-féle 9135

Opo-crém-et használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill. A dr. Lengyel-féle Benzoe-szappan a legalkalmasabb hygienikus szappan, mely a bőrtényhév és fehérré teszi és hivata va a balzsam jó hatású kozmetikum. Egy darab ára 1 korona 20 fillér. Főraktár Magyarországon részére Török József gyógyszerterára, Budapest VI. ker., Király-utca 12. és Andrássy-út 28. szám.

Kitűnő légyfogók. 9219 Hűvöses enyppálcák, melyekkel a legyek szobákban, konyhákban, irodákban, üzletekben stb. a legnagyobb kényelemmel néhány perc alatt tisztára összefoghatók, 100 darabot 2 koronáért szállít HAASZ FERENCZ Bács-Szent-Tamás. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

HÖLGYEIM! Csak gyönyör próbaképen rendeljék meg a csodahatású, valósí angol szépiító szer, Ugorka-tejet, és megfogunk róla győződni, hogy ezen csodaszert azonban eltávolít szépiót, májfoltot, mindenféle tisztáltságnak az arczról és a bőrnek gyönyörű üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. Valódi angol minőségű kapható csak BALASSA KORNÉL gyógyszerterában a vörös keresztet Temesvár. — Ára 2 korona. A pénz beküldése esetén frankó szállítás. Utánvétel is küldetik. 9230

Mig eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitustáncz), a sápkör, a női arcot eléktelenítő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban

a PARÁDI ARSEN vízben (vastartalommal) olyan kinesnek van, mely minden eddigi arsen-vassal vizidől (Romogno Levjoo) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már mint hogy legelőbbel orvosi tekintélynek felkarolják a fogyasztók egész serege dícsőri hatásait, hazánkban csaknem kizárólag keresletnek örvend. Gróf Károlyi Mihály uradalmi felügyelője Parád. Egy postaládát 7 paláczk parádi arsen-vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postai-állomásaira 5 korona 80 fillérért bérmentesen szállít a Főraktár: ÉDESKUTY L. BUDAPESTEN. cs. és kir. udvári szállító. 9153 Ásványvíz - nagykereskedő. Kapható minden gyógyszerterában és megbízható fűszerkereskedésben.

Tej sterilizáló készülék. Születés tanár szerint. Teljes készület ára I. sz. 19. — kor. II. sz. 22.80 kor. III. sz. 27. — kor. Továbbá dusan felszerelt raktár gyermekágyas nők részére, valamint gyermekomlort és az összes betegápolási cikkekből. Gyáramban továbbá jóllás mellett mérsékelt aron készünek: hásköbök, köldöksejtkötők, sérvkötők, fűzők ferdén ültek részére, mellbák, műkezek stb. stb. Kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve küld. KELETI J. műszer-gyára, Bpest, Koronaherceg-ú. 17.

JÓLYAÍLLATOS MANDOLA KORPA. A bőri fájásra simítja és meggyógyítja az arcz gláskát és a bőri kizsáradást. Vigyan hálygátsó s szappantól az arcz lement. KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐ! A. Molsch & Tsa BECS, I. LUGECK 3. SZ. 8993

Hölgyeknek! Pona-crème. Legújabb és orvosi szaktelentélyek által is elismert, biztos hatású és arczszépiító szer, eltávolít minden bőrtisztáltságot és rövid használat után vakták fehérré, üdösé teszi az arczbőrt. Figyelemre! Készítményem nagy közkeletűsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csak az valódi, mely a doboz alján alírásmommal el van látva. I tégely Pona-crème 1 kor. I drb Pona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerterában. Sétküldési raktár: Alexander János gyógyszerterára Szolmon. Budapesti főraktárak: Török-féle gyógyszerterára Király-utca 12. és Andrássy-út 29. Kerpel-féle gyógyszerterára Lipót-körút 28. szám és Thalmayer és Seitz ukránál.

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL. Kétségkívül a legjobb szék. gyöngékek, vörösgyöngékek és lábadozók számára. Ajánlja és használja orvosi külföldesektől. 1900-nd több orvosi elismerésvél. Kétségkívül is. Kétségkívül több arany és ezüst éremmel. Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40. Kapható minden gyógyszerterában. Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Uj! CRÉME SANS GRAISSE Uj! Ég pap alatt minden arczot fehérré, üdösé és szépi. Ára 1.20 kor., szappan 1 kor. Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA (csakú állandó alakú vörösgyöngékel valódi) 3 nap alatt minden keszt gyöngéddé és fehérré varázsol. Egy tégely 1.20 kor. Hozzávaló szappan 1 kor. KÁRPÁTI IBOLYAILLAT a legvilágosabb és legelőbbel parfüm. Ára mintafüggően szép dobozban 4 korona. Kapható minden gyógyszerterában és gyógyszerterában. Dr. KOVÁCS ERNŐ gyógyszerterára és illatszertára Budapest, VI., Gyár-utca 17. Megjelent „Toilett-titkok“ kivanatra ingyen és bérmentve.

Legjobb és leghirvevesebb
pipere holgypor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERESZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Itt van a legújabb diéta...
KWIZDA FLUID
Kigyó-jel
TOURISTA-FLUID
Erdős és erdőgazdálkodás céljaira...
ÜVEG ÁRA 2 KORONA. 4 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLER.
Főraktár Magyarország részére: 8844
Török József gyógyszerháza Király-utca 12.

CRÈME DE FANCHON
a 3 szív védjegyével.

Rögtön finomított és szépitő arckrém: Legjobb a világon!
Ártalmatlan!
Zsírmentes!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár:
URSITS gyógyszerháza,
Budapest, Rákóczy-tér 11.
Védjegye 20 ill. 1000-
től beküldése után a
frankó.

hapható mindenhol. Iktár:
Török gyógyszerháza, Bpest.

Czibalom

Iskolákat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czibalomozni, 4 koronáért adom. Képes nagy czibalomárjegyzéket pedig ingyen. Varga Pál czibalomgyártó, Budapest, VIII. ker., Böck Sallárd-utca 3. sz.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

+ Soványság +

Szóp, telt testidomok a mi kelti eszoporunktól, 1900. évi párisi aranydíjmal kitüntetve 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást hozasság. Orvosi rend. szerint. Szigorú ellenőrzés. Nem szédülés. Számos kórosállomány. Az aranyonként 2 kor. 50 fill. Postabélyeg vagy utazóvél. Használati utasítással.
Hygien. Institut 9165
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 18, Königgrätzerstrasse 69.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZEGEK

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9147
csipke, vegyeszeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbított erőművi szőnyegporló és szőrmearu megővő-intézettel. — Megbízások átvételnek:
VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában lévő gyárban és a következő fióküzletekben:
IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad-utca 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16.
Telefon 57-08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57-08.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíraru és szab. femkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

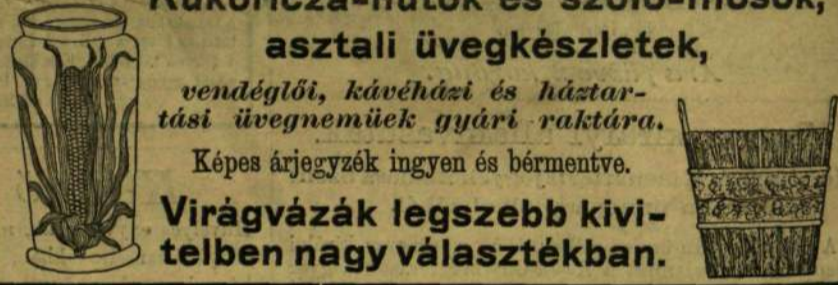
Gyárt nagybani elárúsításra következő új csikkek:
A legnoman család dobozokat és díszborítékokat (fedőlapokkal és borítékokkal), névjegykártyákat, gyászlapokat, gyászlevélpapírt, gyásznévjegyeket. Saját gyarmány fémcsarkokkal ellátott rajstömököt, szekrénycsipke és tornapapírokat, továbbá papírtányérokat, plaketsóveket és különféle összehajtható dobozokat.
1901. évi január hó 1-től állandó kiállítás a fenti csikkekkel a városligeti iparosarnokban megtekinthető. 8846

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmegővési és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

Első magyar üvegyár részvény-társaság 8925
Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).

Kukoricza-hűtők és szőlő-mosók, asztali üvegekészletek,
vendéglői, kávéházi és háztartási üvegneműek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázák legszebb kivitelben nagy választékban.

ALAPITVA: 1882.
VALÓDI ANGOL ÉS AMERIKAI SPORTJÁTÉKOK
LEGOLCSÓB MEGHIBZHATÓ BESZERZÉSI FORRÁSA --
KÉPES ÁRJEJYZÉKET KIVÁNATRA BÉRMENTVE KÜLD:
SEFFERANTAL BUDAPEST.
NY. HÁRDYUTCA 1. SOOSZÁNY (KÖZPONTI VÁROSHÁZ ÉPÜLET)
GÁZDASÁGI KÖTÉLÉSEK, FEHÉR BUNYTERNYŐTÖLÉK, TISZTA KEMENDBŐL, ZSINEGEK, ZSÁKOK, PONYVÁK, KERTTÖLÖK --
TORNAMESZKÖZÖK, FÜGGŐÁGYAK és HUNGÁRIAI HÁLOK
-- IPARTELEP --
TORNATERMEK FELSZERELÉSE
ENNIS GRÁNDOK ELKÉSZÍTÉSE
LUDERKÖNYV-ÉS-INTÉZETEK ELKÉSZÍTÉSE

Szépség és egészség.
Kinek van szeplője? Idegesség, vérszegénység és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**
Serail-arczenőcsőt, mely az arcbőrön lévő foltok fehérsz, tisztává és rábró teszi. Egy üveg ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan egy doboz 60 fill. Serail-hölgypor egy doboz 1.40 kor. Kitűnő és valódi Besszappan egy üveg 80 fill.
A t. c. kiemelt szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindazok kezéiményeink tövényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot dörzölja.
Kapható **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógtárában Árad, Szabadság-tér.
Budapest: Török József és dr. Egger Leo (Nador) gyógyszerházaiban, valamint minden magyarországi gyógyszerházaiban.

VASÁRNAPI UJSÁG

33. SZÁM. 1901. BUDAPEST, AUGUSZTUS 18. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) együtt félre 12. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** félre 8. **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) együtt félre 10. Kétféle előfizetésben a postailag meghatározott vidéki is eszabandó.

BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA
HONVÉDELMI MINISZTER.

ÖTVEN ESZTENDŐT közpályán tölni, nagy dolog annak is, a kinek élete csendes, egyforma munkában, nagyobb küzdelmek zajától és izgalmaitól távol telt le: kétszeresen nagy idő pedig annak, a ki egész életén át nagy fontosságú események színhelyén állott, melyekben neki is kiváló rész jutott a munkából, izgalmából, sikerből és szenvedésből. Ez a ritka dicsőség jutott a sors kezéből osztályrésztül báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszternek, a kinek katonai szolgálati ideje ötvenedik évfordulóját most ünnepli az Uralkodóval élén a nemzet.

Fejérváry bárónak nemzetünkre sok tekintetben nagy hatását, a magyar honvédségre pedig korszakalkotó pályája folytonos küzdelem volt; küzdelem a harcmezőn az ellenséggel, a honvédség élén a viszonyok szülte nehézségekkel, a tények különböző, sokszor egyoldalú szempont szerint való megítéléséből származó félreértésekkel. S ha ez a folytonos küzdelem nem tudta aláadni testi és szellemi szervezetének épségét, ha ma, a nagy jelentőségű jubileumon Fejérváry báró mint testi bajából teljesen kigyógyult, szellemében pedig férfikora teljes frissességét, erejét megőrzött férfi áll az öt ünneplők előtt: valóban bámulat kél bennünk az életerő ily ritka teljességű nyilvánulásának láttára. Kevesen vannak kortársaink között, a kik e szerencsében neki osztályos társai s még kevesebben, a kik oly jogos önérettel tekinthetnek vissza pályafutásukra, a nemzetnek és a királynak tett szolgálataikra. Egy fényes, sikeres és áldásban ritka gazdagságú pályának képét mutatja be az olvasónak az a könyv, a mely e jubileum alkalmából, külső díszében is az alkalomhoz méltóan, Pozsonyban jelent meg s Fejérváry báró élet- és jellemrajzával ismereti meg az olvasót részletesen, hiteles adatok alapján. Az érdekes könyv, melyet a következőkben mi is forrásul használunk, Szalay Ödön királyi tanácsos volt országgyűlési képviselő, Fejérváry báró egykori fegyvertársa kezdeményezésére és gondozásával készült s teljességéhez az ünnepelt számos más tisztelője is hozzájárult.

Fejérváry Géza báró ősrégi magyar nemes családból származik. Ősei Erdélyből származtak és a *Nekes* nevet viselték. Az okiratszerden

kimutatható első ős, *Nekes* István, Nándor-fehérvár ostrománál esett el s fia, János, a ki az ostrom alatt született, innen vette fel a Fejérváry nevet, miután I. Ferdinánd királytól meg-

kapta régi nemességének elismerését a «komlós-keresztesi» előnévvel. A Fejérváryak ezután a felvidéken éltek tovább, mint köznemesek, nagyobb szerepre nem igen jutva, de a haza

9008
CHOCOLAT SUCHARD
schmeckt am feinsten

A Pozsonyi Felső Kereskedelmi Iskola, melynek végbizonyítványa egy évi önkéntesi katonai szolgálatra jogosít, és melynek, eddig végzett tanulói legelső rendű kereskedő, gyári és bankári cégeknek vagy közhivataloknak és a mezőgazdaságban nyertek alkalmazást, 1901 szeptember 1-én 17. évfolyamát nyitja meg.
Az intézetet a múlt isk. évben 241 tanuló látogatta, közöttük 192 vidéki, kiknek jó családoknál való elhelyezése ügyében az igazgató készséggel jár a szülők kezére.
Minden iránt tájékoztató évi jelentés levelező lapon is kérhető.
Pozsony, 1901 július hó.
9311 **JÓNÁS JÁNOS** igazgató.

Kolozsvári Felső Kereskedelmi Iskola
Kereskedelmi akadémia 9210
benlakással 100 tanuló részére.
Ezen intézetet végzett ifjak jogosítottak a katonai önkéntességre. A benlakás a kényesebb igényeket is kielégítő, modern berendezésű, egészségös és tágas munka- és hálótermekkel, ebédlővel, korodával, fürdővel, olvasó-, zené- és játéktérrel (összesen 68 terem), telekállyal, 4488 m. tágas udvarral, a tornaszára teljes berendezéssel, vízvezeték és légszűrővel ellátva van. Az intézet közvetlen közelében van a városi sétaliget és a teljes ellátásért 800 kor. fizetendő s a folyamodások augusztus 15-ig beadandók. Az első osztályba négy középosztályt végzett ifjak vételnek fel; évi tandíj 120 kor. Az intézet 1878 óta áll fenn; a múlt évben 255 növendéke volt. Az intézet 1902/3 tanév kezdetén akadémiai tanfolyammal fog bővíteni. Részletes programot küld az igazgatóság.

Koller utócai 1898. évi fényképe után.
BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA HONVÉDELMI MINISZTER.